GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

CONCEPT

JAARSTUKKEN 2023

27 maart 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

1. Jaarverslag 4

1.1. Inleiding 4
1.2. Programmaverantwoording regiobureau 4
1.3. Programmaverantwoording opgaven- - regionale agenda 9
1.4. Resultaat 2023 uitgelegd en samengevat 16
1.5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 17
1.6. Vennootschapsbelasting 17

2. Paragrafen 18

2.1. Risicobeheersing en weerstandsvermogen 18
2.2. Financiering 20
2.3. Bedrijfsvoering 20

3. Jaarrekening 23

3.1. Staat van baten en lasten 24
3.2. Toelichting op de staat van baten en lasten 25
3.3. Rechtmatigheidsverantwoording 28
3.4. Incidentele en structurele baten en lasten 30
3.5. Analyse begrotingsrechtmatigheid 30
3.6. Balans per 31 december 2023 32
3.7. Grondslagen voor waardering- en resultaatbepaling 33
3.8. Toelichting op de posten van de jaarrekening 36
3.9. Niet in de balans opgenomen verplichtingen 42
3.10. Publicatie Wet normering topinkomens 42
3.11. IV3 Taakvelden onderverdeling 48

BIJLAGEN 49

Bijlage 1: Algemene informatie regiobureau en inwoneraantallen 49
Bijlage 2: Bestuurlijk opgaveteams op 31-12-2023 50

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2023 aan van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De indeling van de jaarstukken volgt de opgavegerichte samenwerking: vijf integrale opgaven naast de verantwoording van het regiobureau.

Resultaat 2023

Uit de staat van baten en lasten (paragraaf 3.1.) blijkt een resultaat van € 197.682 voor 2023. Dit bedrag is het rekeningresultaat van het regiobureau. Daarnaast is een klein deel van de geplande projecten uit de regionale agenda 2023 niet (volledig) uitgevoerd of zijn er extra financiële middelen verkregen. Dit heeft tot gevolg dat een deel van de ontvangen inwonerbijdrage niet is besteed. Bij de opgaven resteert een bedrag aan inwonerbijdrage van € 166.634. Zie hiervoor de specificatie in paragraaf 3.6. Balans per 31 december 2023: Overige vlottende schulden.

Bestemming resultaat 2023

Het overschot van de ontvangen inwonerbijdrage, dat deel dat niet is uitgegeven of verplicht, bedraagt per 31 december 2023 € 364.316. Volgens artikel 31 lid 8 van de gemeenschappelijke regeling vloeit een positief saldo naar rato terug naar de deelnemende gemeenten. Voorgesteld wordt een bedrag van € 75.000 te benutten voor de dekking van de projectmanagementkosten 2024 voor de Regio Deal Arnhem-Nijmegen. Ter dekking van het deel van de kosten voor rekening van de GMR waarvoor in de begroting 2024 geen dekking aanwezig is.

Elst, 27 maart 2024
Dagelijks bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

1. Jaarverslag

1.1. Inleiding

Voor het jaar 2023 is de regionale agenda 2023-2024 leidend. Deze is door het algemeen bestuur op 6 juli 2022 goedgekeurd. Deze begroting voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) voldoet aan de BBV-richtlijnen en valt onder het repressief toezicht van Gedeputeerde Staten van Gelderland, mede namens Gedeputeerde Staten van Limburg.
De vijf opgaven werkten in 2023 elk met een eigen begroting, waarvoor de benodigde middelen bij de gemeenten werden gecollecteerd of van samenwerkingspartners werden ontvangen.
Door de deelnemende gemeenten zijn via de inwonerbijdrage de middelen voor het regiobureau bijeengebracht. De inwonerbijdrage is vastgesteld op € 2,57.
Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 29 november met een tweede begrotings-wijziging de definitieve begroting vastgesteld.

1.2. Programmaverantwoording regiobureau

Het regiobureau verzorgt de ondersteuning van het dagelijks bestuur, het algemeen bestuur en de netwerkdirectie. Volgens een vast jaarschema ontmoeten zij elkaar op wisselende plaatsen in de regio. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar en worden live uitgezonden. De vergaderstukken staan op de website.
Het kabinet heeft op 17 februari 2023 besloten om met de regio Arnhem-Nijmegen een Regio Deal te sluiten om de brede welvaart in het gebied te verbeteren. Van de 23 regio's die een voorstel indienden, zijn er 14 gehonoreerd. En onze regio hoort daarbij. Door het Rijk is € 15 miljoen beschikbaar gesteld voor deze Regio Deal en daar staat minimaal net zoveel cofinanciering van de deelnemende partijen tegenover. Er wordt dus met de uitvoering van de Regio Deal minimaal € 30 miljoen geïnvesteerd in de regio. Dit is een vierjarig programma over 2024-2027. De provincie Gelderland is kassier voor de Regio Deal.
In 2023 is in het eerste halfjaar een evaluatieonderzoek uitgevoerd. In het algemeen bestuur van 6 september is het evaluatieonderzoek besproken. Dit is een kwalitatief onderzoek, met als doel om na de eerste twee jaar de ervaringen met de samenwerking in GMR-verband op te halen. In algemene zin zijn de verwachtingen van de samenwerking uitgekomen. Er is natuurlijk nog wat te verbeteren. Daarvoor zijn vier aanbevelingen gedaan en daar zijn we mee aan de slag gegaan.
In 2023 besloot de gemeente Montferland om zich aan te sluiten bij de Regio Achterhoek. Na de ontvangst van de formele brief van het college van Montferland trad de "Richtlijn uittreding gemeen-schappelijke regeling Arnhem-Nijmegen" in werking. We zetten erop in om per 31 december 2024 het lidmaatschap formeel te beëindigen.

1.2.1. Regiobureau

Het regiobureau besteedde in 2023 veel aandacht aan de versterking van de netwerkfunctie. Dit was nodig, omdat de krapte op de arbeidsmarkt ertoe leidt dat het voor gemeenten steeds lastiger is om medewerkers voor de regionale opgaven beschikbaar te stellen. Het gevolg is dat externen moeten worden ingehuurd. Dat draagt in algemene zin niet bij aan het versterken van de netwerkorganisatie die de GMR wil zijn.
Dit probleem is afgelopen jaar nadrukkelijk op de agenda van de netwerkdirectie gekomen. Samen met de netwerkdirectie werken we aan maatregelen die bijdragen aan een oplossing.
Eind 2023 waren er 12,5 fte werkzaam op het regiobureau. Het totaal aantal fte verbonden aan de GMR bedroeg op dat moment 18,5 fte. Dit verschil is ontstaan, omdat een aantal langer lopende detacheringen vanuit gemeenten en provincie zijn omgezet in een vast dienstverband bij de GMR.

Deze medewerkers zijn verbonden aan de opgaven en worden vanuit de inwonerbijdragen uit deze opgaven betaald.

1.2.2. Informatie

Voor het slagen van een goede regionale samenwerking, is het belangrijk dat de gemeenschappelijke regeling dicht bij de deelnemende gemeenten blijft. Naast ontmoetingen is goede informatie-voorziening van groot belang. Leidraad hiervoor is het Informatieprotocol. Het algemeen bestuur stelde deze in september 2021 vast. Na effectuering van de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling, als gevolg van herziening van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), updaten we de leidraad.

1.2.3. Profilering, positionering en lobby

Door het team Public Affairs (PA) wordt nadrukkelijk samengewerkt met de opgavemanagers en speerpuntcoördinatoren, de PA-adviseurs uit de regiogemeenten en met The Economic Board (TEB). Naast de rol die PA heeft gespeeld in het behalen van resultaten binnen de opgaven, zijn de volgende resultaten expliciet te melden.

Rijk & provincie

Het jaar 2023 is een bijzonder jaar, omdat er twee belangrijke verkiezingen plaatsvonden. De Provinciale Statenverkiezingen in maart en de Tweede Kamerverkiezingen in november. Voor de GMR waren beide verkiezingen aanleiding om goed naar haar eigen positionering en inzet richting provincie en Rijk te kijken. Daarom zijn er - al dan niet met partners van binnen en buiten de regio zoals TEB en andere Gelderse regio's - gezamenlijke position papers opgesteld en via verschillende kanalen onder de aandacht gebracht van lijsttrekkers en andere politieke hoofdrolspelers. Vanuit PA is daarnaast sterker dan voorheen ingezet op samenwerking met andere Nederlandse metropoolregio's met vergelijkbare uitdagingen, om een gezamenlijke inzet te bewerkstellingen.
Naast activiteiten rondom de verkiezingen, hebben we de eerdere intensivering van de ambtelijke en politieke contacten met het Rijk voortgezet. Hier kwamen diverse werkbezoeken in de regio uit voort. Zoals de bezoeken van staatssecretaris Gunay Uslu aan Cultuurregio 025, het bezoek van minister Hugo de Jonge aan Nijmegen in het kader van het symposium over circulair en conceptueel bouwen en een delegatie vanuit het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de visie op het landelijk gebied en het groen-blauw raamwerk in onze regio.

Europa

De huurovereenkomst van het Brusselse appartement, waar de regio sinds 2014 gebruik van maakte, aan de Avenue Henri Dietrich is in het eerste kwartaal van 2023 beëindigd. Het aanhouden van deze permanente woonruimte werd niet langer passend bevonden bij de werkwijze van de GMR in de Europese context. Hiermee besparen we jaarlijks circa € 20.000. De huurovereenkomst van het Brusselse kantoor aan Square de Meeûs nr. 1 is wel verlengd. Per 1 juni 2023 wordt deze kantoorruimte ook door het secretariaat van het Europese Vanguard Initiative gebruikt. De jaarlijkse huurkosten zijn hierdoor gehalveerd tot ca € 10.000.
In het eerste kwartaal is de Interreg NWE aanvraag 'DeCarb-Pro' gericht op CO_2-beprijzing goed-gekeurd. De GMR werkt in dit Europese project samen met Duitse, Franse, Belgische en Ierse partners aan de ontwikkeling van een instrumentarium voor CO_2-beprijzing, dat kan worden toegepast binnen inkoop- en aanbestedingstrajecten. Hiervoor beschikt de GMR in de periode 2024-2027 over een budget van ca. € 280.000, waarvan 55% cofinanciering uit Europese middelen.
Aanvullend op het ICLEI-lidmaatschap van de gemeente Nijmegen, is de GMR in 2022 lid geworden van het ICLEI-netwerk. De kosten hiervoor bedragen € 2.500 per jaar. Mede als gevolg hiervan is de regio in 2023 opnieuw gekozen om vertegenwoordigd te zijn in de ICLEI Europe Regional Executive Commitee. Hiermee heeft de regio haar stevige basis binnen dit vooraanstaande Europese netwerk

behouden. Het voordeel hiervan is, dat de GMR vroegtijdig weet heeft van subsidiemogelijkheden voor de regio, voor bijvoorbeeld klimaatadaptatie.
Ook binnen POLIS behouden we in 2023 de positie van de GMR, met - na 1 jaar pauze - een herverkiezing in het Management Committee van dit grootste Europese mobiliteitsnetwerk.
Het GMR-lidmaatschap van het Health Valley Netherlands (€ 1.040 jaarlijkse kosten) is in het vierde kwartaal van 2023 opgezegd. Dit door minder focus van de GMR op zorg(innovatie) en het feit dat veel regionale stakeholders, waaronder gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen, maar ook TEB, Kiemt en HAN lid zijn en het regionale belang van zorg binnen het netwerk hierdoor voldoende wordt afgedekt.

Duitsland
De inzet op samenwerking over de grens vanuit de GMR is in 2023 voortgezet en uitgebouwd. Vermeldenswaardig zijn hierin de bestuurlijke regioreis naar het Rijnland en Ruhrgebied in mei en de ondertekening van de Regio Deal in november. De driedaagse regioreis stond in het teken van grote transities, of zoals onze oosterburen zeggen, Strukturwandel. In de Regio Deal staat, in programmalijn 5, grenzeloos samenwerken centraal. Hiervoor werkt de GMR samen met de HAN en KIEMT.

1.2.4. Ontmoeting
Tijdens het tweede regiocongres, met de titel ‘Kracht in de regio’, viel in februari het woord ‘samenwerking’ wel heel vaak. Zo’n 400 deelnemers kwamen naar Musis & Stadstheater Arnhem om te horen en te ontdekken wat de kracht is van onze GMR. Mooi om te zien dat er groei zit in de animo voor dit jaarlijkse congres. Het was een middag vol energie, ontmoetingen en inspiratie.

RegioOntmoet vond in 2023 plaats in Arnhem, Overbetuwe en Nijmegen. RegioOntmoet is een ontmoetingsmoment voor collegeleden, inclusief gemeentesecretarissen.
RegioOverleg(t) was in 2023 in Nijmegen, Rozendaal, Heumen en Beuningen. De Regio Overleg(t)-dagen zijn belangrijke vergader- en netwerkmomenten voor collegeleden en gemeentesecretarissen.

Tijdens de regiosafari bezochten bestuurders in februari drie bedrijven. Samen met een select gezelschap van mbo- en hbo-studenten ging de tour door de regio. Een mooi en inspirerend initiatief in de week van de circulaire economie.
In mei organiseerde de GMR een wandelsafari in Lent. Daarbij stond de regionale woonzorgvisie en de huisvesting (nieuwbouw) van aandachtgroepen centraal.
In juni was een van de lessen tijdens het werkatelier Wonen & Zorg in Duiven: ‘Kijk door een andere bril en luister naar de bewoners’. Gemeenten, wooncorporaties en zorgaanbieders kwamen samen om mee te denken over een beter woonaanbod voor aandachtsgroepen, met de focus op bouw in bestaande wijken.

In 2023 kwam het netwerk van regiocoördinatoren weer maandelijks bij elkaar. Deze groep vormt een stevig onderling netwerk en de regiocoördinatoren vervullen binnen de eigen gemeentelijke organisatie een belangrijke schakelfunctie tussen het regiobureau en gemeenten.

De regioagendacommissie geeft advies aan het algemeen bestuur. Naast de reguliere overleggen, afwisselend in Arnhem en Nijmegen, zijn er bijeenkomsten georganiseerd voor de ruim 400 raadsleden. In mei maakten zij een bustour door onze regio. Daarbij stond de doorontwikkeling van de Verstedelijkingsstrategie en het groen-blauw raamwerk centraal. De deelnemers brachten een bezoek aan Park Lingezegen, de innovatieve woningbouwlocatie NDW21 en natuurgebied Driegaarden. Op 6 oktober kwamen raadsleden in Nijmegen bijeen om met elkaar in gesprek te gaan over de ruimtelijke inrichting van de regio. Samen puzzelden zij met de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de vier deelgebieden binnen onze regio. Deze werkvorm gaf voldoende stof voor gesprek tussen de aanwezige raadsleden.

1.2.5. Communicatie

De meeste activiteiten van communicatie zijn uitgevoerd binnen de opgaven. De meest in het oog springende activiteiten vanuit het regiobureau in 2023:

- De website is doorontwikkeld en er zijn functionaliteiten toegevoegd. Er is veel tijd en energie gestoken in het digitaal zo toegankelijk mogelijk maken van de website. We vinden het belangrijk dat iedereen onze informatie makkelijk kan bekijken en vinden. Het digitaal toegankelijk maken van de website doen we op basis van het “Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid”. Op dit moment voldoet onze website nog niet volledig aan deze eisen. Nieuwe teksten, video’s en afbeeldingen laten we waar mogelijk, geheel aan de huidige toegankelijkheidseisen voldoen. In 2023 is de status van toegankelijkheid C: de eerste maatregelen zijn genomen.
- De nieuwsbrief is in totaal 12 keer verschenen. Het aantal abonnees is gegroeid naar meer dan 750.
- Er zijn rechtenvrije en kwalitatief hoogwaardige drone-beelden (video) van de regio verzameld. De fotografiecollectie is verder aangevuld met nieuwe afbeeldingen.
- De Groene Post, een digitaal informatieoverzicht voor bestuurders en ambtenaren, verscheen zo goed als wekelijks.
- Via de social mediakanalen houden wij geïnteresseerden op de hoogte van wat er speelt. Op LinkedIn kwamen er in 2023 zo’n 1.000 volgers bij en eind van het jaar bedroeg het aantal volgers bijna 4.000. Het aantal X-volgers was eind 2023 iets meer dan 3.000.
- De kwartaalrapportage, die sinds 2022 verschijnt, blijkt in een grote behoefte te voorzien. In deze rapportage staan de belangrijkste activiteiten en ontwikkelingen binnen de vijf opgaven en het regiobureau. Deze kwartaalberichten verschijnen aan het einde van de eerste maand van een nieuw kwartaal. Ze versterken de verbinding tussen de GMR, de deelnemende gemeenten en de partners. De vier rapportages vormen daarmee de bouwstenen voor een, beknopt en leesbaar, jaarverslag.

1.2.6. Klachtenfunctionaris

In de gemeenschappelijke regeling (artikel 25) is een klachtenregeling opgenomen. De gemeentelijke Ombudsman voor het Rijk van Nijmegen heeft in 2023 geen klachten ontvangen.

1.2.7. Verantwoording regiobureau

Door de veranderde wetgeving rondom rechtmatigheid, is afgelopen jaar veel aandacht geweest voor de verordeningen over de financiële organisatie. Uitgangspunt is dat de rechtmatigheid opgenomen wordt onder de paragraaf Bedrijfsvoering en daarmee afgegeven wordt door het dagelijks bestuur. Twee jaar na de oprichting zijn de relevante verordeningen vernieuwd en aangevuld. Het algemeen bestuur heeft deze verordeningen in november 2023 vastgesteld. De GMR heeft voor het vaststellen van de rechtmatigheid een opdracht verstrekt aan mijnVIC voor een gedegen onderzoek.
Bij het uitbrengen van dit jaarverslag was de wetgeving rondom de rechtmatigheid nog niet geformaliseerd. In een brief van de Algemene Rekenkamer aan de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijkrelaties van 6 februari 2024 heeft zij met vijf aandachtpunten uiteengezet waarom de voorgenomen wijzigingen van het BBV en de wet Bado nog niet opgenomen kunnen worden.
Dit had effect op de controle van de jaarrekening 2023 door accountant Flynth. Met de wetenschap van de inhoud van bovenstaande brief, heeft Flynth aanvullende werkzaamheden verricht. Dit levert naar verwachting meerwerk op en dat betekent dus hogere kosten.

Na twee volledige boekjaren is het mogelijk om de verhouding tussen inwonerbijdrage en externe gelden inzichtelijk te maken. Daarbij gaan we uit van de daadwerkelijke besteding van de middelen; de restituties zijn verrekend.

bedrag x 1.000	**2022**		**2023**	
Besteding inwonerbijdragen	€ 4.515	*69%*	€ 5.250	*67%*
Besteding subsidies	€ 2.047	*31%*	€ 2.644	*33%*
	€ 6.563		€ 7.894	

Met de groei van het aantal subsidies en opdrachten, steeg de verantwoordingsdruk. Hierdoor groeide de inzet van de administratieve dienstverlener en de controller. Tot op heden hanteren we geen verrekening voor overheadkosten. Daardoor komen deze kosten ten laste van het regiobureau. Voor het begrotingsjaar 2025 staat een wijziging van deze systematiek op de agenda.

Begin 2023 werd duidelijk dat het Rijk met TEB, provincie Gelderland en de GMR een Regio Deal ging sluiten ter waarde van 15 miljoen euro. In november is het convenant getekend en per 1 april 2024 kunnen de projecten starten.
De voorbereidingen voor de projectstructuur, het inrichten van de kassiersfunctie en de governance vormden een rode draad in de werkzaamheden van het regiobureau afgelopen jaar. Hierbij is ondersteuning gezocht bij een extern bureau, dat ervaring had met het sluiten van een Regio Deal. De kosten voor het externe bureau en de inzet van eigen medewerkers is volledig, door de GMR en haar partners van de Regio Deal, betaald uit de middelen van 2023.

Uit de spendanalyse 2021-2023 blijkt, dat een aantal specialistische adviesbureaus langdurig aan de opgaven verbonden zijn. Het risico bestaat dan dat, ondanks een verbeterde inkoop- en aanbestedingsprocedure, de Europese aanbestedingswet in het gedrang komt. Om te voorkomen dat wij onrechtmatig inkopen en aanbesteden is daarom in het vierde kwartaal 2023 een raamcontract met een inkoopspecialist gesloten. Voortaan ondersteunt zij de GMR bij deze processen.

1.2.8. Verantwoording rekeningresultaat regiobureau

In 2023 bedroeg het voordelig rekeningresultaat van het regiobureau € 197.682. Dit is ruim € 150.000 beter dan het rekeningresultaat dat in augustus in de tussenrapportage stond. De belangrijkste verschillen die tot dit nieuwe betere resultaat hebben geleid zijn:

1. De rentebaten zijn € 60.000 hoger geprognosticeerd. De liquiditeitspositie en de rente op de rekeningcourant bij het ministerie van Financiën waren hoger dan voorzien. Dit komt o.a. door de ontvangst van subsidiegelden, die pas in de loop van het jaar worden uitgegeven.
2. De personele lasten zijn uiteindelijk € 20.000 lager uitgekomen.
3. Bij het opstellen van de tussentijdse cijfers was nog niet bekend dat de kantoorunit in Brussel deels verhuurd zou worden. Dat leidde tot € 10.000 minder kosten.
4. De accountants- en administratiekosten worden conform artikel 49 van de BBV verantwoord in het jaar waarin de prestatie plaatsvindt. Deze methodiek wijkt af van de uitgangspunten bij de berekening van de prognose, waarbij de kosten als last in 2023 zijn meegenomen (ca. € 60.000).

1.2.9. Wat heeft het regiobureau gekost?

	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Programma Regiobureau					
Lasten	2.032.458	-148.380	1.884.078	1.913.791	-29.713
Baten	2.032.458	-	2.032.458	2.104.728	-72.270
Reserves onttrekking	-	-	-	6.745	-6.745
Saldo	**-**	**148.380**	**148.380**	**197.682**	**-49.302**

1.3. Programmaverantwoording opgaven - regionale agenda

1.3.1. Verbonden regio

Van het beschikbare bedrag (€ 1,33 miljoen) is € 1,26 miljoen uitgeven of een financiële verplichting aangegaan. De capaciteit binnen de opgaven was qua inzet van de opgavemanager, speerpuntcoördinatoren, communicatieadviseur en ondersteuning conform planning. De detacheringscontracten bij de verschillende gemeenten zijn iets lager uitgevallen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Er was voorzien dat de adviseur mobiliteit begin 2023 zou starten. Dit is helaas niet gelukt. Het contract is pas eind 2023 ingegaan. In 2023 is wel gestart met het RMP (het regionaal mobiliteitsprogramma). We huurden hiervoor een externe adviseur in en voerden een nulmeting uit. Dit proces ronden we in juni 2024 af.
De processen/projecten uit de regionale agenda zijn grotendeels uitgevoerd of in gang gezet. De regio heeft een mobiliteitsplus-pakket onder de aandacht van het ministerie van Infrastructuur & Water gebracht. Met dit mobiliteitsplus-pakket krijgen we meer inzicht in de mogelijke mobiliteitsmaatregelen A12/A15 als er forse vertraging in de realisatie ontstaat. In het najaar van 2023 verleenden we opdracht om het maatregelenpakket te concretiseren.
Er is, in afstemming met de regio Noordoost Brabant, de gemeenten Oss en Wijchen en de provincies Gelderland en Noord-Brabant, een verkenning uitgevoerd. De definitieve verkenning naar de potentie, kansen en mogelijkheden voor een kwalitatief hoogwaardige fietsverbinding tussen Oss en Wijchen, hebben we in september 2023 opgeleverd. De voorkeursroute is op 28 september 2023 bekrachtigd in de Stuurgroep A50. Met behulp van de GMR vroegen gemeenten subsidies voor meerdere grote fietsprojecten in de regio aan, ter waarde van € 3,49 miljoen. Naast investeringen in het RijnWaalpad in Arnhem Zuid, SFR De Liemers en SFR Arnhem Velp (Arnhem), wordt daarmee de uitvoering van de fietsstraat Kraaijenhoflaan in Nijmegen mogelijk, als onderdeel van het Batavierenpad.
Het onderzoek rondom Landbouwverkeer is in juni 2023 opgeleverd. Het bestuurlijk platform Verbonden regio wil samen met de provincie Gelderland komen tot een landbouwroutenetwerk.
In 2023 is opdracht verleend aan Viastat. Met dit programma kan elke gemeente in de regio actuele verkeersveiligheidsdata ophalen. Daarnaast is opdracht gegeven aan de firma Dokdata en Arcadis om voor de gemeenten een top vijf per gemeente op te stellen van wegsituaties met de hoogste risico-indicaties.
Het onderzoek naar de raakvlakken tussen hubs en toeristische overstappunten (TOPs) is afgerond en in december 2023 opgeleverd. In het najaar van 2023 is een onderzoek gestart naar de potentie van een eventuele mobiliteitshub op de A73-corridor Druten - Beuningen - Nijmegen.
Het programmaplan Slim & Schoon Onderweg (S&SO) 2023-2026 is op 27 maart 2023 vastgesteld door de gezamenlijke partners, inclusief het uitvoeringsplan en de begroting voor 2023. Vandaar dat de subsidie voor 2023 pas laat is aangevraagd en een deel van de beschikbare middelen niet in 2023 is uitgegeven (waaronder de werkgeversaanpak).
De programmakosten binnen S&SO vallen eveneens lager uit. Met name de communicatie en ondersteuning van het programma organiseren we in eigen huis en niet meer door externe inhuur.

Van alle ontvangen subsidie staat € 700.000 als ontvangen subsidie derden (provincie Gelderland) in 2023 nog open. Dit gaat over projecten binnen het programma S&SO, fiets en het RMP, die grotendeels conform subsidiebeschikking in 2023/2024 worden uitgevoerd (deze bijdragen gaan over de jaarschijven heen). De subsidie over 2023 wordt in de loop van 2024 vastgesteld.
In 2023 voerden we een paar projecten niet uit door capaciteitsproblemen bij gemeenten en de GMR. Het gaat hierbij om o.a. analyse naar de verkeersveiligheid rondom scholen, het actiepakket zuidflank Nijmegen inclusief locatieonderzoek voor een eventuele hub, de verdere voorbereiding van de fietsroute tussen Huissen en Arnhem en het Bicycle oriented development onderzoek in de rest van de regio. Daar staat tegenover dat er extra kosten zijn door de voorbereiding op de Mobility conferentie 2024, een onderzoek naar bereikbaarheidsongelijkheid en een onderzoek naar laadinfra. Het totale bedrag qua onderuitputting 2023 voor de opgave Verbonden Regio bedraagt € 700.000.

1.3.2. Productieve regio

Van de achttien gemeenten heeft alleen Mook en Middelaar niet ingetekend voor deelname aan de Productieve regio.
De verdeling over de speerpunten is gedurende het jaar gewijzigd. Voor het nieuwe Regionaal Programma Werklocaties (RPW) gingen we al in 2023 aan de slag met een aantal onderzoeken. Het RPW is verankerd in de omgevingsverordening van de provincie: minimaal één keer in de vier jaar moet er een nieuw RPW worden vastgesteld. Op 1 januari 2025 moet er een nieuw RPW liggen. In het RPW zetten we grote stappen naar een kwalitatieve verbetering en nemen we nieuwe actuele thema's mee, zoals de ruimtebehoefte voor circulaire economie, de energietransitie, vergroening, verdichting en herstructurering. Nieuwe en complexe onderwerpen waarvoor extra onderzoeken nodig zijn. Een deel van die onderzoeken voerden we in 2023 al uit, om het proces naar een nieuw RPW tijdig af te kunnen ronden. Dat leidde in 2023 tot extra kosten voor werklocaties. De kosten daarvoor hebben we gedekt met gelden uit het mkb.
Voor het mkb startten we met een aantal aanbodgerichte trajecten, zoals een onderzoek naar mogelijkheden voor financiële steun tot € 1 miljoen voor mkb'ers, toekomstbestendig ondernemen om kennis, kunde en slagkracht van mkb'ers te verbeteren en financiële mogelijkheden voor mkb'ers in Europa. Gebleken is, dat wij vanuit de GMR het mkb met onze tools niet goed bereiken, ondanks doelgerichte en herhaaldelijke inzet. Er is wel veel behoefte aan ondersteuning aan het mkb, zowel bij de ondernemers zelf als bij de instanties die hierbij betrokken zijn. We hebben al die partijen bij elkaar geroepen en daar is een duidelijke (maar andere) rol van de GMR uit voortgekomen; een verbindende rol tussen alle instanties om gezamenlijk te komen tot inzicht in de behoefte van de mkb'er, een structurele samenwerking met alle stakeholders, afstemming en gezamenlijke ontwikkeling van tools etc. De kosten voor het mkb zijn daardoor lager dan begroot. Een deel hiervan is ingezet voor de onderzoeken naar werklocaties. Een deel is niet besteed en draagt bij aan het overschot aan inwoner-bijdrage.
Voor 2023 is voor het Human Capital Akkoord € 150.000 primair begroot. Hiervan is € 55.000 besteed aan onze speerpuntcoördinator Human Capital. De rest was gereserveerd voor TEB voor o.a. een kwartiermaker voor de borging van het Human Capital Akkoord, communicatie en het organiseren van bijeenkomsten. Dit bedrag is nagenoeg helemaal besteed; op € 4.000 na. Dit vloeit terug naar de gemeenten als overschot aan inwonerbijdrage.
De productieve regio heeft daardoor in totaliteit een overschot aan inwonerbijdrage van bijna € 51.000.

1.3.3. Circulaire regio

Circulaire bouw en infra

Op basis van een tussenevaluatie van het project "Circulair opdrachtgeverschap en circulaire inkoop in de grond-, weg- en waterbouw" (Circulaire GWW) bekrachtigden gemeenten de gewijzigde aanpak van het project naar meer 'learning by doing'. Naast de vijf kennistafels introduceerden we daarom

een ‘menukaart’, waarmee gemeenten op maat ondersteuning kunnen krijgen bij het meer circulair aanpakken van een concreet GWW-project. De provincie Gelderland heeft een financiële bijdrage van € 75.000 geleverd voor deze ondersteuning bij GWW-projecten. Er is gestart met een digitale grondstoffenbank (DuSpot), die zorgt dat bij werkzaamheden vrijkomende materialen elders in de regio hergebruikt kunnen worden. Vanaf 1 januari 2024 nemen alle zestien gemeenten deel aan deze grondstoffenbank. Het programma Conceptueel en Circulair Bouwen (CBB) 2023-2030 is in juni opgeleverd en kreeg in een gecombineerd bestuurlijk platform van de Circulaire en Groene groeiregio brede steun.. Het project Circulaire GWW en het CBB zijn onderdeel gemaakt van het Regio Deal-voorstel “Toekomstbestendig bouwen”. Daarmee hopen en verwachten we een substantiële financiële bijdrage van het Rijk te krijgen voor de periode 2024-2026.
Ondertussen is het beoordelen van (woning)bouwprojecten met onze circulaire impactladder ‘gewoon’ doorgegaan. Dat geeft niet alleen inzicht in de mate van circulariteit van bouwprojecten, maar is door gericht advies een directe stimulans om de bouwprojecten meer circulair te maken.

Grondstoffen en ketens
We werken toe naar het ontwikkelen van circulaire ketens en grondstoffenhubs. Daarvoor richtten we ons in 2023 op drie ketens: 1) recycling van zonnepanelen 2) recycling van luiers en incontinentie uit de zorg en 3) verwerking van niet-specifiek ziekenhuisafval. Voor alle grondstoffen waren er gesprekken en bijeenkomsten.
Een ander aandachtspunt in onze regionale agenda is het ondersteunen van gemeenten bij het circulair inkopen van producten en diensten en het zorgen voor een stimulerend platform voor uitwisseling van kennis en ervaring
Op landelijk niveau waren er al een aantal verkennende onderzoeken naar de ruimtelijke impact van circulaire economie. Samen met de Productieve regio gaf de GMR opdracht voor een rapportage, die een inschatting geeft van de ruimtelijke effecten van de ontwikkeling van de circulaire economie in onze regio. Deze wordt in 2024 bestuurlijk besproken en zorgt voor input bij de ontwikkeling van het nieuwe RPW.

Water en klimaatadaptatie
In 2023 gaven we uitvoering aan de Startnotitie Water en Klimaatadaptatie, die in het voorjaar van 2023 was vastgesteld. De ontwikkeling van projecten in de Regio Deal kreeg leidde tot aanvragen voor enkele projecten om meer gedeelde kennis en ervaring te krijgen over klimaatadaptatie-maatregelen:

- Lifeport Cool Lab: Koel netwerk Arnhem, Groene Corridor Nijmegen, Dorpspleinen in Heumen en Overbetuwe, Woonwijk in Westervoort en zorginstellingen in Arnhem.
- Soil Valley: Verdroging en piekbuien in een stuwwallengebied in Berg en Dal en laaggelegen gebied Duiven.

We leverden daarnaast een bijdrage aan de aanvraag voor het SIA-project Groenblauwe stad, waar Van Hall Larenstein (HvHL) trekker van is en waaraan de gemeenten Arnhem, Duiven, Nijmegen, Rheden met cases deelnemen. De aanvraag is gehonoreerd. Het gaat om onderzoek naar de effectiviteit van maatregelen, die integraal bijdragen aan klimaatadaptatie, biodiversiteit, leefbaarheid en gezondheid.
Een overlopende verplichting van € 21.000 uit het jaar 2022 bij de speerpunten klimaatadaptatie en transitie naar duurzame energie is niet in 2023 besteed. Dit bedrag retourneren we aan de gemeenten.

Energietransitie
Voor het project gemeentelijke inkoop van energie is in 2023 de nieuwe contractbeheerder, samen met leverancier Eneco, een traject gestart om te bekijken hoe we de gemeenten kunnen ondersteunen om hun gebruik van aardgas de komende jaren terug te dringen. En er is in de zomer van 2023 een enquête uitgevoerd onder alle gemeenten. Daarmee achterhaalden we of de gemeenten verwachten dat zij de doelstelling halen en vooral waar ze nog ondersteuning konden gebruiken. Uit

de enquête kwam naar voren dat gemeenten de netcongestie op dit moment als het grootste probleem in de besparingsopgave zien. Andere veel genoemde knelpunten zijn beschikbare financiën en voldoende capaciteit bij de installateurs. Een werkgroep ging aan de slag met de uitkomsten van de enquête.

Het Uitvoeringsprogramma Regionale Energiestrategie (RES) 2024-2030 is vastgesteld. In dit plan staat wat de RES-organisatie gaat leveren en welke middelen hiermee gemoeid zijn. Buiten de financiële bijdrage van het Rijk, is in de begroting van de GMR een structurele inwonerbijdrage vastgesteld voor de uitvoering van de RES-taken vanaf 2024. De restantmiddelen uit het jaar 2022 voor de uitvoering van RES-taken zijn in 2023 volledig benut.
In juli 2023 is het tweejaarlijkse voortgangsrapport aan het Nationaal Programma RES (NPRES) overhandigd. De GMR stelde in 2021 een aanbod vast van 1.62 TWh. Op dit moment is meer dan de helft van dit aanbod gerealiseerd (inclusief concrete plannen en initiatieven die richting uitvoering gaan). Een aandachtspunt bij de implementatie van de RES 1.0 blijft het vinden van een balans tussen wind- en zonprojecten.
De regionale planMER is in 2023 afgerond en is voorzien van een advies van de commissie MER. De integratie van het MER-plan van de GMR met het provinciale MER-plan is in uitvoering. Op basis van het MER-plan is een proces gestart om zoekgebieden voor windenergie binnen verschillende gemeenten te verankeren in het gemeentelijk beleid. Daardoor wordt de weg vrijgemaakt voor de ontwikkeling van windprojecten.
In 2023 is gestart met het proces om de RES 1.0 te herzien. Deze herziening richt zich op drie sporen: duurzame energieopwekking, de warmtetransitie en het energiesysteem.
Met de toenemende druk op het elektriciteitsnet wordt het steeds uitdagender om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Daarom zijn we dit jaar gestart met regionaal integraal programmeren. Via subregionale gebiedstafels kregen we inzicht in de vraag en het aanbod van energie tot 2050. Dit inzicht dient als input voor investeringsbeslissingen voor de lange termijn na 2030 en als aanpak voor netcongestieproblemen. Regionale inzichten vormen input voor de provinciale Programmatische Energie Infrastructuurkeuzes (PMiek), met als doel om samenwerking en prioritering van energie-infrastructuur te bevorderen.
Om ervoor te zorgen dat de warmteclusters rondom ARN en AVR optimaal ontwikkelen, zijn er sinds begin 2023 procesbegeleiders actief. In nauwe samenwerking met betrokken gemeenten onderzoeken zij hoe de warmtebronnen van elk cluster het beste worden ingezet. Om de regionale samenwerking in de warmtetransitie te versterken, dienden we een aanvraag in voor een Specifieke Uitkering (Spuk) bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Voor de komende jaren is een bedrag van € 565.000 toegekend.
Op 1 juni is het REE van start gegaan. Er is een provinciale subsidie toegekend van € 225.000. In de zomerperiode is een volledig REE team geworven. Sinds 1 september is het REE op volle sterkte en voorziet het team bedrijven van energieadviezen. Er zijn ondernemersorganisaties en bedrijvenverenigingen in de regio bezocht, om het REE onder de aandacht te brengen. Negen gemeenten stelden inmiddels een subsidieregeling voor individuele bedrijven in, waarmee bedrijven subsidie kunnen aanvragen om externe energie-adviseurs te bekostigen. In 2024 is dat voor in elf van de zestien deelnemende gemeenten het geval. Sinds september kwam het aantal hulpvragen vanuit bedrijven op gang. Er zijn vanaf medio 2023 meer dan 150 bedrijven geholpen. Er is een expertpool van externe energieadviseurs opgezet, die bedrijven ondersteunt bij complexe energievragen. Deze externe expertpool omvat inmiddels ruim 50 contacten. Vanaf 1 oktober 2023 heeft het REE de uitvoering van de campagne Arnhem Zet de Knop Om (AZDKO) overgenomen. Dat betekent dat het REE bedrijven adviseert in samenspraak met de ingeschakelde energie-experts, de website van AZDKO (Powered by REE) beheert en helpt met de afhandeling van binnengekomen subsidieaanvragen. ConnectR is sinds september 2023 de vaste werk- en vergaderplek van het REE. Dit droeg bij aan de naamsbekendheid van het REE en zorgde voor synergie en samenwerking met partijen die tevens op ConnectR gevestigd zijn.

Dit jaar is het Interreg project ‘DeCarb-Pro’ aangevraagd, toegekend en gestart. Dit staat voor Decarbonization procurement en is een project over CO_2-beprijzing. De GMR is hiervoor gevraagd door het Klimaatverbond, omdat ze kleinere gemeenten wilden betrekken. Het biedt ons de mogelijkheid om vanuit een internationaal netwerk van partijen (overheidspartijen in Duitsland, Ierland, Frankrijk en België) het instrument van CO_2-beprijzing de komende jaren nader te onderzoeken en te bekijken wat het kan betekenen voor onze gemeenten in relatie tot onze inkoopprocessen, waaronder de inkoop van energie.
De provincie heeft een provinciaal ontwikkelingsprogramma geothermie. Dit was voor vier gemeenten in onze regio aanleiding om de samenwerking rond dit thema op te zoeken. Dit betreft Lingewaard, Overbetuwe, Arnhem en Nijmegen, kortweg LOAN. We hielpen hen met het schrijven van een initiatiefdocument en faciliteerden vanuit een tijdelijke rol de opstart van dit LOAN-geothermie project.

Dit jaar leverden we een bijdrage aan het ophelderen van de taakstelling rondom natuurwetgeving bij de aanpak van het isoleren van woningen. De ‘patstelling’ van natuur ‘versus’ energietransitie, is complexe materie voor gemeenten. We hebben een coördinerende rol opgepakt, in overleg met de bestuurlijk trekkers.

Jaarevent ‘Op weg naar een circulaire topregio’
In november organiseerde de GMR het circulaire jaarevent in de VASIM in Nijmegen. Ruim 200 bestuurders en medewerkers van gemeenten, collega-overheden, bedrijven en studenten namen deel aan het event, met voor velen een actieve rol. Naast een plenair gedeelte onder voorzitterschap van bestuurlijk opdrachtgever Tobias van Elferen, organiseerden we achttien verschillende workshops met thema’s vanuit alle hierboven genoemde speerpunten.
Deze dag gaf een goede impuls aan de versteviging van het circulaire netwerk in onze regio en was voor bezoekers bijzonder informatief. Een veertigtal enthousiaste masterstudenten Circulaire Economie van de HAN zorgden voor extra inspiratie en verslaglegging.

Er gaat vanuit de Circulaire regio € 36.000 retour naar de gemeenten.

1.3.4. Ontspannen regio

Voor Duurzaam toerisme zijn de activiteiten voor verhaallijnen en vitaliteit deels doorgeschoven naar 2024, omdat een subsidie van de provincie later kwam dan verwacht. In verband hiermee, is een deel van de middelen (zowel inwonerbijdrage als - deels nog toe te kennen - subsidie van de provincie) bij de begrotingswijziging en na instemming van het algemeen bestuur overgeheveld naar 2024. In de loop van 2023 zijn de activiteiten van Bruisende Binnensteden, Krachtige Kernen grotendeels belegd bij andere opgaven. Hiervoor zijn dan ook geen kosten gemaakt, anders dan de kosten die nog doorliepen vanuit 2022.
De andere activiteiten binnen de verschillende speerpunten zijn conform regionale agenda uitgevoerd:

- we begeleiden de aanleg van het wandelroutenetwerk door TVAN, die vooralsnog volgens schema verloopt;
- we coördineren de gesprekken met TVAN en gemeenten om te komen tot een nog betere en transparantere samenwerking;
- we werkten het groen-blauw raamwerk verder uit en we onderbouwden en leverden inbreng in het Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG);
- we maakten een begin met de uitvoeringsagenda groen-blauw raamwerk en landelijk gebied;
- we voerden het uitvoeringsplan Transformatievoorstel cultuur uit, zoals afgesproken.

De kosten van het speerpunt groen-blauw raamwerk zijn daarbij lager uitgevallen dan begroot. Dit omdat de provincie Gelderland het grootste deel van de kosten van externe inhuur voor verdere uitwerking voor haar rekening heeft genomen, in het kader van het VLGG. We hebben hier gebruik kunnen maken van de kennis en capaciteit die bij de provincie op dit vlak aanwezig is. Daarnaast

hebben we extra geïnvesteerd in capaciteit voor dit speerpunt bij de GMR, om de uitwerking van het groen-blauw raamwerk verder vorm te geven en om onze inbreng in het Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG) goed te kunnen coördineren.
Bij het speerpunt Cultuur zijn de kosten hoger dan vooraf ingeschat: het coördineren van en communiceren over de actielijnen van het uitvoeringsplan Transformatievoorstel Cultuur vroeg meer inzet dan vooraf ingeschat. Dit gold vooral voor de actielijn innovatie, waarvoor vorig jaar de subsidies zijn voorbereid, ingediend, beoordeeld en toegekend.
Per saldo zijn daarmee de kosten van de Ontspannen regio voor 2023 even hoog als de opbrengsten, die eveneens lager uitvielen door het niet deelnemen van de gemeenten Mook en Middelaar en Montferland.
Tot slot is er een overlopend bedrag van 2022 van € 9.362 niet besteed in 2023. Dit bedrag wordt teruggeven aan de gemeenten.

1.3.5. Groene groeiregio

De begroting van de Groene groeiregio bestaat uit vier onderdelen. De posten algemeen, verstedelijkingsopgave en ruimtelijke integratie opgaven zijn relatief klein en in zijn geheel opgebruikt. Hiervoor betalen we o.a. speerpuntcoördinatoren en activiteiten voor het opstellen van kaarten voor het regioarrangement, de financiering van de gebiedsprocessen en onze bijdrage voor NOVEX.
De post versnelling woningbouw bestaat uit 2 inkomsten: de inwonerbijdrage en subsidies van Rijk en provincie. De rijkssubsidie is in 2023 opgebruikt en voor de subsidie van de provincie is verlenging aangevraagd en verleend (t/m 2025). De activiteiten voor de woningbouw zijn betaald uit beide inkomsten; de inwonerbijdrage is daarvoor volledig benut. Er is een overschot uit 2022 (€ 180.000) gebruikt voor de Woondeal-activiteiten. De Woondeal-subsidies lopen door in 2024 (€ 245.000) en daarnaast zijn door de provincie nieuwe gelden toegezegd.

In 2023 stelden we een regioarrangement op, dat naar alle gemeenteraden is gestuurd (en is vastgesteld). Hiermee ontwikkelden we een gedeelde ruimtelijke visie in de GMR, samen met partners zoals de provincie Gelderland.
We onderzochten wat de aanvullende rol van de GMR in landelijk gebied kan betekenen. We werkten samen met de Ontspannen regio aan de doorontwikkeling van het groen-blauw raamwerk en de vier koplopergebieden.
Samen met de Circulaire regio organiseerden we per deelgebied gebiedsateliers over netcongestie en de woningbouwopgave. Daarbij keken we naar de noodzakelijke maatregelen in de energie-voorziening.
Het onderzoeksrapport “Welkom in de toekomst!” is opgeleverd, dat we samen met o.a. de WUR opstelden. In het rapport is gekeken naar de ontwikkeling in de regio en hoe de regio er over 100 jaar uit zou kunnen zien. Het onderzoeksrapport is bij diverse bijeenkomsten gepresenteerd.
Met raadsleden spraken we over de ruimtelijke opgaven. We organiseerden een bustour, waarin de doorontwikkeling van de verstedelijkingsstrategie en het groen-blauw raamwerk centraal stond. En we organiseerden een bijeenkomst met een spelvorm waarin we samen de ‘ruimtelijke puzzel’ legden in de verschillende deelgebieden. Er waren per deelgebied webinars over het ruimtelijk regioarrangement en het groen-blauw raamwerk.
In NOVEX verband (met Rijk en Regio Foodvalley) stelden we een Ontwikkelperspectief op; de uitbreiding van de Verstedelijkingsstrategie met o.a. een onderdeel landelijk gebied en het groen-blauw raamwerk. Dit NOVEX Ontwikkelperspectief is naar alle colleges gestuurd. Daarnaast is de uitvoeringsagenda NOVEX opgesteld; dit is een gezamenlijk maatregelpakket voor de uitvoering van het Ontwikkelperspectief.
Tevens bereidden we de bestuurlijk overleggen (BO) MIRT en Leefomgeving voor met onze partners (Rijk en provincie).

De uitgangspunten van het regioarrangement van de GMR zijn doorvertaald naar de gebiedsprogramma's Liemers, Veluwe, Middengebied en Rijk van Nijmegen. Deze programma's zijn verder doorontwikkeld.

Voor het onderdeel woningbouwversnelling werkten we in 2023 aan de volgende zaken:

- Een nieuwe Woondeal 2.0, die door alle 18 gemeenten, de minister en de provincie is ondertekend op 8 maart.
- Een regionaal woonbehoefteonderzoek.
- Een nieuwe huisvestingsverordening met gezamenlijke afspraken over de woonruimteverdeling van huurwoningen Deze is in het najaar van 2023 vastgesteld door achttien gemeenten.
- Een regionale woonzorgvisie. Daarin bereiden we afspraken voor over de verdeling van de huisvesting voor specifieke aandachtsgroepen; er zijn o.a. diverse ateliers georganiseerd.
- Diverse aanvragen voor onze Flexpool, waarin we gemeenten met personele capaciteit ondersteunen bij complexe gebiedsontwikkelingen.
- Samen met de Circulaire regio maakten we een regionaal programma voor conceptueel en circulair bouwen. Het draagt eraan bij dat we in de regio dezelfde ambities formuleren, dezelfde methodes en werkwijzen hanteren en kennis en capaciteit borgen.
- We stelden een aanpak met handleiding op over het beter benutten van de bestaande voorraad woningen en we organiseerden samen met de provincie Gelderland een seminar over dit onderwerp.
- Er is recent onderzoek naar de huisvestingsbehoefte van arbeidsmigranten in de regio gedaan. Daarbij is gekeken naar de economische structuur, waar arbeidsmigranten wonen en werken en of het woonaanbod aansluit op de behoefte. Dit is samen met de Productieve regio opgestart.

1.3.6. Wat heeft het gekost

	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Verbonden regio					
Lasten	1.182.000	1.198.603	2.380.603	1.944.515	436.088
Baten	1.182.000	1.281.926	2.463.926	1.944.515	519.411
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	-	**83.323**	**83.323**	-	**83.323**
Productieve regio					
Lasten	748.325	-43.577	704.748	658.381	46.367
Baten	748.325	-7.528	740.797	658.381	82.416
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	-	**36.049**	**36.049**	-	**36.049**
Circulaire regio					
Lasten	685.523	1.113.347	1.798.870	1.651.728	147.142
Baten	685.523	1.176.425	1.861.948	1.651.728	210.220
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	-	**63.078**	**63.078**	-	**63.078**
Ontspannen regio					
Lasten	795.850	-363.032	432.818	499.974	-67.156
Baten	795.850	-338.032	457.818	499.974	-42.156
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	-	**25.000**	**25.000**	-	**25.000**
Groene groeiregio					
Lasten	1.557.000	-413.806	1.143.194	1.194.698	-51.504
Baten	1.557.000	-288.756	1.268.244	1.194.698	73.546
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	-	**125.050**	**125.050**	-	**125.050**

1.4. Resultaat 2023 uitgelegd en samengevat

De inwonerbijdrage bij de GMR kan gerelateerd worden aan twee programma's binnen de jaarrekening. Enerzijds het regiobureau met een exploitatierekening en anderzijds het programma Opgaven met een projectadministratie.
Kenmerkend voor het regiobureau is dat het de bedrijfsvoering betreft en de activiteiten over het algemeen aan een kalenderjaar zijn gerelateerd. De ontvangen inwonerbijdrage bij het regiobureau wordt volledig in de staat van baten en lasten opgenomen. Daartegenover komen de uitgaven te staan en per saldo resteert het rekeningresultaat. Een positief resultaat vloeit terug naar de deelnemende gemeenten, een negatief saldo komt, mist toereikend, ten laste van de algemene reserve.
Het programma Opgaven omvat een groot aantal activiteiten die elk afzonderlijk als een project gedefinieerd kunnen worden. Deze projecten zijn vastgelegd in de regionale agenda en voor deze projecten heeft de GMR met achttien gemeenten opgaveovereenkomsten afgesloten. De doorlooptijd van de projecten wijkt in veel gevallen af van het kalenderjaar. Daar wordt in dit programma de inwonerbijdrage en subsidies niet volledig in staat van baten en lasten opgenomen, maar worden de kosten van de projecten gedekt door de inwonerbijdrage en subsidies vanuit de balans. Einde boekjaar resulteert een rekeningresultaat van € 0 en resteert een overschot op de balans. Mocht het

project over de jaargrens heen lopen dan blijven de gelden beschikbaar voor het project. Is het project voltooid of niet uitgevoerd, dan resteert een schuld aan de deelnemende gemeenten en subsidieverstrekkers en moet dat deel terugbetaald worden.
Voor 2023 is het resultaat als volgt:

Regiobureau	€	197.682	(resultaat)
Opgaven	€	166.634	(schuld)
Totaal	€	364.316	(saldo onbenutte inwonerbijdrage 2023)

Een nadere toelichting op de terug te betalen inwonerbijdrage is opgenomen in paragraaf 3.8.
Conform artikel 31 lid 8 van de gemeenschappelijke regeling vloeit een positief saldo naar rato terug naar de deelnemende gemeenten.

1.5. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-		-
Saldo	-	-	-	-	-

Conform Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet de post Onvoorzien apart als programma worden gepresenteerd. In 2023 zijn geen kosten ten laste van de post Onvoorzien geboekt. Deze post muteert dus niet het resultaat.

1.6. Vennootschapsbelasting

1. Bedrag voor heffing voor Vennootschapsbelasting.
   In artikel 25, lid 1, onder b, (BBV) wordt gevraagd het bedrag voor heffing voor Vennootschapsbelasting te vermelden. Dit is voor de GMR niet van toepassing.
2. Inzicht in gebruik van geraamde bedrag voor onvoorzien
   In artikel 25, lid 1, onder c, (BBV) wordt gevraagd om in de programmaverantwoording het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien op te nemen. In de begroting 2023 is niets geraamd. In de realisatie is dus geen bedrag opgenomen.

2. Paragrafen

2.1. Risicobeheersing en weerstandsvermogen

Op grond van artikel 11 BBV moet de GMR in de paragraaf weerstandsvermogen[1] inzicht verschaffen in de robuustheid van de rekening. Het weerstandsvermogen van de GMR is het vermogen om niet structurele financiële tegenvallers op te vangen, zodat de taken kunnen worden voortgezet.

2.1.1. Risico's

De risico's kunnen worden ingedeeld in:

1. risico's voortvloeiend uit eigen beleid;
2. risico's voortvloeiend uit het beleid van een hogere overheid;
3. risico's voortvloeiend uit de samenwerking met andere gemeenten en instanties;
4. risico's voortvloeiend uit het doen/nalaten van derden;
5. risico's voortvloeiend uit voor de regio niet te beïnvloeden autonome ontwikkelingen.

Risico's voortvloeiend uit het eigen beleid

Er zijn geen risico's voortvloeiend uit het eigen beleid. Om eventuele tekorten op de exploitatie op te vangen is er op grond van de gemeenschappelijke regeling artikel 31, lid 8 een reserve van € 100.000 gevormd.

Risico's voorvloeiend uit het beleid van een hogere overheid

Het risico dat een gemeente niet aan zijn betalingsverplichting (de inwonerbijdrage) voldoet, wordt zeer klein geacht. Daarnaast is in de gemeenschappelijke regeling artikel 29, lid 6 vastgelegd dat gemeenten zorgen dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. Het risico voor de GMR bedraagt bij de achttien deelnemende gemeenten, conform de begroting, gemiddeld € 380.850. Daarbij geldt een brandbreedte van € 15.000 voor de gemeente Rozendaal tot € 1.560.000 voor de gemeente Nijmegen.

Risico's voortvloeiend uit de samenwerking met andere gemeenten en instanties

Gekeken naar de voorgaande punten en de flexibele inzet van adviseurs, kan het achterwege blijven van financiering van gemeenten, provincie en anderen opgevangen worden door het afvloeien van flexibele inzet. Er is een zeer laag risico dat gelden niet betaald worden. Mocht dit het geval zijn, dan worden projecten on-hold gezet en stroomt de flexibele inzet per direct uit.

Risico's voorvloeiend uit het doen/nalaten van derden

De risico's worden beperkt door het hanteren van onze eigen inkoopvoorwaarden. Het maximale risico volgens het verplichtingenregister begin 2024 bedroeg € 77.000 voor een leverancier.

Risico's voorvloeiend uit voor de regio niet te beïnvloeden/autonome ontwikkelingen

Gevolgen van de uitvoering van de Cao 2023 en verdere prijsstijgingen in het verantwoordingsjaar 2023 werken beperkt door in het jaarresultaat van 2023. De recente loonstijging o.b.v. de Cao 2024-2025 bedraagt 5%. Bij een loonsom van € 2,2 miljoen betekent dit een risico van € 110.000 voor het nieuwe boekjaar 2024.

[1] Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover de GMR beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de GMR.

Overige verzekerde risico's

De GMR heeft de kantoorinboedel verzekerd tegen brand en diefstal. Voor het personeel is een aansprakelijkheids- en ongevallenverzekering afgesloten. De aansprakelijkheid van bestuurders in de GMR is afgedekt door de verzekering van de gemeente voor de betreffende bestuurder.

2.1.2. Overzicht reserves 2023

Op grond van de gemeenschappelijke regeling mag de algemene reserve € 100.000 zijn. Deze algemene reserve is eind 2022 gevormd uit het rekeningresultaat van 2021 en is in 2023 niet gemuteerd.
Eind 2021 is een bestemmingsreserve gevormd voor optimalisatie van het regiobureau en het versnellen van de opgaven. Deze reserve is deels in 2022 en deels in 2023 benut. Er resteert nu nog € 83.255. Hieronder de specificatie van deze reserve:

Naam reserve/ Voorziening	Doel/functie	Maximum hoogte
Bestemmingsreserve	Opgebouwd in 2021, te besteden in 2022 en verder. Het doel is extra inzet te plegen op:	
	• Optimalisatie regiobureau Opleidingen Communicatie	€ 25.000 € 23.255
	• Versnellen opgaven Integrale aanpak logistiek	€ 35.000

Rente

Ten aanzien van de rente van de reserves is het algemene beleidsuitgangspunt om deze ten gunste van de exploitatie te brengen.

Conclusie

Kenmerkend voor het risicoprofiel van de GMR is dat de organisatie beperkt risico loopt en dat voor dit risico een algemene reserve is gevormd. Op basis van de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen, artikel 29 lid 6, is de beschikking over voldoende middelen en het nakomen van verplichtingen te allen tijde door de deelnemende gemeenten gewaarborgd.

Financiële kengetallen

In de paragraaf worden enkele financiële kengetallen opgenomen. De berekeningswijze is via een ministeriële regeling voorgeschreven. Hiermee wordt de (onderlinge) vergelijkbaarheid (van gemeenschappelijke regelingen) bevorderd.

	Rekening 2023
Netto schuldquote	0,0%
Solvabiliteitsratio	6,68%
Structurele exploitatieruimte	83,28%

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De uitkomst geeft geen aanleiding tot verhoogde risico's.

De solvabiliteitsratio geeft het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal weer. Deze ratio ligt net onder de gebruikelijke norm van de provincie, maar past bij een startende organisatie.
Een positief percentage structurele exploitatieruimte geeft aan dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

2.2. Financiering

Artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de GMR beschrijft hoe zij in 2023 de investeringen heeft gefinancierd. Het doel van deze paragraaf is inzicht te verschaffen in de financieringssystematiek en de risico's die daarmee samenhangen. Met deze paragraaf wordt eveneens voldaan aan een aantal verplichtingen volgend uit de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido). In de vergadering van het algemeen bestuur op 6 september 2023 is het treasury statuut goedgekeurd.

Rentelasten/baten

De GMR heeft in 2021 met de Rabobank een rekeningcourant-overeenkomst gesloten. Per 1 maart 2022 wordt deelgenomen aan het voor gemeenschappelijke regelingen verplicht gestelde Schatkistbankieren.

Rentelasten:	In 2023 sprake van minimale rentelasten.
Rentebaten:	In 2023 ongeveer € 108.000 aan rentebaten ontvangen.
Renteresultaat:	In 2023 geen sprake van renteresultaat.
Toerekening rente aan taakvelden:	In 2023 geen rente toegerekend aan taakvelden.

Financieringspositie

Er is een rekeningcourant-overeenkomst met de Rabobank met een tegoed van € 82.673. De GMR kent geen langlopende financieringsmiddelen.

Rente-risiconorm

Om het herfinancieringsrisico voor de samenwerkingsverbanden te beperken, is een norm ingesteld waaraan de samenwerkingsverbanden worden getoetst: de rente-risiconorm.
De rente-risiconorm is voor de GMR niet van toepassing, aangezien er geen externe langdurige financiering is afgesloten.

Geldstromenbeheer

De GMR is verplicht liquiditeitsoverschotten met een drempelbedrag van € 1 miljoen af te storten bij het Rijk (Schatkistbankieren).

2.3. Bedrijfsvoering

Artikel 14 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht de GMR om in elk geval de stand van zaken en de voornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering weer te geven. Met bedrijfsvoering worden bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de vijf opgaven te realiseren. Hierbij staat het belang van een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beleid en beheer voorop.
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering, het algemeen bestuur heeft hierbij een kader stellende en controlerende taak. De directeur is tekeningsbevoegd en heeft mandaat om personeel aan te nemen, verplichtingen aan te gaan tot € 100.000 en om opdracht tot betaling te geven.

Huisvesting
Vanaf september 2021 heeft de GMR haar eigen kantoor met elf werkplekken en een aantal vergaderzalen. Door de medewerkers wordt veel hybride gewerkt, maar met de groei van het aantal adviseurs die veelal parttime aan de GMR verbonden zijn, ontstaat druk op de werkruimte. In 2024 moet worden bezien of de huisvesting voldoende is.

Personeelszaken en automatisering
In 2023 is de in 2022 afgesloten dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Nijmegen voor het uitbesteden van salarisadministratie en ondersteuning op personeelszaken verlengd.
Met ingang van 2023 is M&I partners verantwoordelijk voor de volgende rollen: functionaris gegevensbescherming, privacy officer, SISA functioneel beheer en informatiemanagement. Voorheen werden deze werkzaamheden door de gemeente Arnhem verzorgd.

Archief
Sinds eind 2022 wordt de GMR door Cavero ondersteunt bij de inrichting van gedegen archiveringsproces. In 2023 is de implementatie afgerond.

Verbonden partijen
De GMR heeft, zoals bedoeld in de BBV-voorschriften, geen verbonden partijen.

Schatkistbankieren
De GMR maakt sinds 2022 gebruik van een Schatkistbankieren-faciliteit.

Planning & Control en administratie
Naast de reguliere werkzaamheden uit de planning en control cyclus en het (laten) voeren van de financiële administratie, zijn ondersteunende werkzaamheden verricht voor de vijf opgaven; bijvoorbeeld subsidieaanvragen en -verantwoordingen.

Btw-compensatiefonds
De zogenaamde transparante c.q. doorschuif btw kan door de GMR aan de deelnemende gemeenten worden gefactureerd. Deze gemeenten kunnen deze facturen vervolgens bij het zogenaamde btw-compensatiefonds verhalen. In dit jaarverslag worden de cijfers exclusief btw gepresenteerd.
De overige paragrafen BBV zijn niet van toepassing op GMR.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het verslagjaar 2023 is het dagelijks bestuur verantwoordelijk om een rechtmatigheidsverantwoording af te geven en deze op te nemen in de jaarrekening. In deze verklaring verantwoordt het dagelijks bestuur zich direct tot het algemeen bestuur over het (financieel) rechtmatig handelen van de organisatie.

Het dagelijks bestuur verantwoordt zich aan het algemeen bestuur in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt de controle in of afwijkingen in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en interne verordeningen en met de bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Het algemeen bestuur bepaalt vanaf het begrotingsjaar 2023 de verantwoordingsgrens en de spelregels. De uitgangspunten waarin het dagelijks bestuur moet voldoen zijn vastgelegd in de door de Commissie BBV uitgegeven Kadernota Rechtmatigheid 2023.

In het hoofdstuk 3.3 van dit jaarverslag is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen over het boekjaar 2023. De uitkomst is dat geconstateerde afwijkingen onder de verantwoordingsgrens blijven (3% van de lasten) en daarmee sprake is van een ‘schone’ rechtmatigheidsverantwoording. Op basis van de spelregels door het algemeen bestuur moeten individuele afwijkingen groter dan € 10.000 aanvullend worden toegelicht in deze paragraaf bedrijfsvoering.

Uit de analyse op de begrotingsrechtmatigheid blijkt dat sprake is van afwijkingen van begrote baten en lasten. Per saldo resteert een afwijking van € 298.553 als afwijking die niet is meegenomen in een tussentijdse begrotingswijziging en niet aan het algemeen bestuur gecommuniceerd. De afwijkingen bestaan uit:

- Overschrijding baten Regiobureau (€ 42.557)
- Onderschrijding baten Groene groeiregio (€ 73.546)
- Onderschrijding lasten (€ 436.088) en baten (€ 519.411) Verbonden regio (per saldo € 83.324)
- Onderschrijding lasten (46.367) en baten (82.416) Productieve regio (per saldo € 36.049)
- Onderschrijding lasten (€ 147.142) en baten (€ 210.220) Circulaire regio (per saldo € 63.078)

Met het algemeen bestuur worden nadere afspraken gemaakt op welke wijze, in afwijking van begrotingswijzigingen, in de toekomst het algemeen bestuur tijdig kan worden geïnformeerd over onderschrijdingen van baten en lasten en overschrijdingen van baten.

3. Jaarrekening

In dit hoofdstuk staan de volgende financiële overzichten:

- Staat van baten en lasten
- Toelichting op de staat van baten en lasten
- Rechtmatigheidsverantwoording 2023
- Incidentele en structurele baten en lasten
- Analyse begrotingsonrechtmatigheid
- Balans per 31 december 2023
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Toelichting op de posten van de jaarrekening
- Niet in de balans opgenomen verplichtingen
- Publicatie Wet normering topinkomens (WNT)
- Taakvelden

3.1. Staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Programma Regiobureau					
Lasten	2.032.458	-148.380	1.884.078	1.913.791	-29.713
Baten	2.032.458	-	2.032.458	2.104.728	-72.270
Reserves onttrekking	-	-	-	6.745	-6.745
Saldo	**-**	**148.380**	**148.380**	**197.682**	**-49.302**
Programma opgave regionale agenda (bestaande uit) Verbonden regio					
Lasten	1.182.000	1.198.603	2.380.603	1.944.515	436.088
Baten	1.182.000	1.281.926	2.463.926	1.944.515	519.411
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	**-**	**83.323**	**83.323**	**-**	**83.323**
Productieve regio					
Lasten	748.325	-43.577	704.748	658.381	46.367
Baten	748.325	-7.528	740.797	658.381	82.416
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	**-**	**36.049**	**36.049**	**-**	**36.049**
Circulaire regio					
Lasten	685.523	1.113.347	1.798.870	1.651.728	147.142
Baten	685.523	1.176.425	1.861.948	1.651.728	210.220
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	**-**	**63.078**	**63.078**	**-**	**63.078**
Ontspannen regio					
Lasten	795.850	-363.032	432.818	499.974	-67.156
Baten	795.850	-338.032	457.818	499.974	-42.156
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	**-**	**25.000**	**25.000**	**-**	**25.000**
Groene groeiregio					
Lasten	1.557.000	-413.806	1.143.194	1.194.698	-51.504
Baten	1.557.000	-288.756	1.268.244	1.194.698	73.546
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	**-**	**125.050**	**125.050**	**-**	**125.050**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal lasten	**7.001.156**	**1.343.155**	**8.344.311**	**7.863.087**	**433.757**
Totaal baten	**7.001.156**	**1.824.035**	**8.825.191**	**8.054.024**	**771.167**
SALDO BATEN EN LASTEN	**-**	**480.880**	**480.880**	**190.937**	**289.943**
Mutatie bestemmingsreserve	**-**	**-**	**-**	**6.745**	**-6.745**
RESULTAAT	**-**	**480.880**	**480.880**	**197.682**	**283.198**

3.2. Toelichting op de staat van baten en lasten

De baten en lasten over 2023 bedragen respectievelijk € 8.054.024 en € 7.863.087. Er is een mutatie in de bestemmingsreserve geweest van € 6.745. Het verschil in de baten en lasten en mutatie bestemmingsreserve resulteert in een voordelig rekeningresultaat van € 197.682, wat gelijk is aan het resultaat van het regiobureau.

Programma regiobureau

De baten en lasten over 2023 van het regiobureau bedragen respectievelijk € 2.104.728 en € 1.913.791.

Regiobureau	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Programma regiobureau					
Lasten					
1.1 Salarissen en sociale lasten	1.336.877	-	1.336.877	1.374.925	-38.048
3.3 Pachten	86.578	-	86.578	77.861	8.717
3.8 Overige goederen en diensten	609.003	-	609.003	560.012	48.991
7.3 Afschrijvingen	-	-	-	9.798	-9.798
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	-	-148.380	-148.380	-108.805	-39.575
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Saldo lasten regiobureau	**2.032.458**	**-148.380**	**1.884.078**	**1.913.791**	**-29.713**
Baten					
inwonerbijdrage gemeenten	2.032.458	-	2.032.458	2.111.456	-78.998
overige baten	-	-	-	-6.728	6.728
Saldo baten regiobureau	**2.032.458**	**-**	**2.032.458**	**2.104.728**	**-72.270**
Saldo regiobureau	**-**	**148.380**	**148.380**	**190.937**	**-42.557**
Reserves toevoeging	-	-	-	-	-
Reserves onttrekking	-	-	-	6.745	-6.745
Mutatie bestemmingsreserve	**-**	**-**	**-**	**-6.745**	**6.745**
Resultaat regiobureau	**-**	**148.380**	**148.380**	**197.682**	**-49.302**

Programma opgaven

Voor de opgaven zijn door de GMR ongeveer € 5.949.000 aan lasten gerealiseerd. Deze lasten worden gefinancierd door inwonerbijdrage door de deelnemende gemeenten en subsidies van o.a. provincie en Rijk.

In onderstaande tabellen is per opgave is een specificatie per speerpunt weergegeven.

Verbonden regio	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Programma Verbonden regio					
Lasten					
Algemeen	227.000	85.914	312.914	230.674	82.240
gebiedsgerichte corridors	190.000	-45.620	144.380	117.455	26.925
Fiets	225.000	-45.230	179.770	203.222	-23.452
hubs en knooppunten	100.000	1.173	101.173	61.358	39.815
gedrag en duurzame mobiliteit	330.000	1.242.366	1.572.366	1.239.995	332.371
Verkeersveiligheid	110.000	-40.000	70.000	91.811	-21.811
Saldo lasten Verbonden regio	**1.182.000**	**1.198.603**	**2.380.603**	**1.944.515**	**436.088**
Baten					
inwonerbijdrage gemeenten	1.182.000	-	1.182.000	944.907	237.093
bijdrage uit subsidies	-	1.281.926	1.281.926	999.608	282.318
Resultaat voor bestemming Verbonden regio	**1.182.000**	**1.281.926**	**2.463.926**	**1.944.515**	**519.411**
Saldo Verbonden regio	**-**	**83.323**	**83.323**	**-**	**83.323**
Reserves toevoeging	-	-	-	-	-
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Mutatie bestemmingsreserve	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat Verbonden regio	**-**	**83.323**	**83.323**	**-**	**83.323**

Productieve regio	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Programma Productieve regio					
Lasten					
Algemeen	273.325	3.769	277.094	259.583	17.511
doorontwikkeling health, hightech en energy	-	-	-	-	-
toekomstbestendige werklocaties	160.000	-41.429	118.571	187.317	-68.746
human Capital	150.000	-21.466	128.534	132.105	-3.571
stimuleren ondernemerschap in het mkb	165.000	15.549	180.549	71.951	108.598
versterking van duurzame logistiek	-	-	-	7.425	-7.425
Saldo lasten Productieve regio	**748.325**	**-43.577**	**704.748**	**658.381**	**46.367**
Baten					
inwonerbijdrage gemeenten	748.325	-7.528	740.797	614.147	126.650
bijdrage uit subsidies	-	-	-	44.234	-44.234
Saldo baten Productieve regio	**748.325**	**-7.528**	**740.797**	**658.381**	**82.416**
Saldo Productieve regio	**-**	**36.049**	**36.049**	**-**	**36.049**
Reserves toevoeging	-	-	-	-	-
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Mutatie bestemmingsreserve	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat Productieve regio	**-**	**36.049**	**36.049**	**-**	**36.049**

Circulaire regio	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Programma Circulaire regio					
Lasten					
Algemeen	164.320	13.822	178.142	161.754	16.388
circulaire bouw en infrastructuur	156.618	129.852	286.470	244.597	41.873
circulaire economie: grondstoffen en ketens	112.970	-46.768	66.202	78.136	-11.934
water en klimaatadaptatie	61.620	-16.290	45.330	39.903	5.427
transitie naar duurzame energie	189.995	1.032.731	1.222.726	1.127.338	95.388
Saldo lasten Circulaire regio	**685.523**	**1.113.347**	**1.798.870**	**1.651.728**	**147.142**
Baten					
inwonerbijdrage gemeenten	685.523	-	685.523	451.380	234.143
bijdrage uit subsidies	-	1.176.425	1.176.425	1.200.348	-23.923
Saldo baten Circulaire regio	**685.523**	**1.176.425**	**1.861.948**	**1.651.728**	**210.220**
Saldo Circulaire regio	**-**	**63.078**	**63.078**	**-**	**63.078**
Reserves toevoeging	-	-	-	-	-
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Mutatie bestemmingsreserve	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat Circulaire regio	**-**	**63.078**	**63.078**	**-**	**63.078**

Ontspannen regio	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Programma Ontspannen regio					
Lasten					
Algemeen	140.850	-4.903	135.947	126.812	9.135
duurzaam toerisme	365.000	-282.704	82.296	137.449	-55.153
groen-blauw raamwerk	240.000	-73.685	166.315	160.620	5.695
cultuur en erfgoed	50.000	-1.740	48.260	75.093	-26.833
Saldo lasten Ontspannen regio	**795.850**	**-363.032**	**432.818**	**499.974**	**-67.156**
Baten					
inwonerbijdrage gemeenten	495.850	-102.700	393.150	379.629	13.521
bijdrage uit subsidies	300.000	-235.332	64.668	120.345	-55.677
Saldo baten Ontspannen regio	**795.850**	**-338.032**	**457.818**	**499.974**	**-42.156**
Saldo Ontspannen regio	**-**	**25.000**	**25.000**	**-**	**25.000**
Reserves toevoeging	-	-	-	-	-
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Mutatie bestemmingsreserve	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat Ontspannen regio	**-**	**25.000**	**25.000**	**-**	**25.000**

Groene groeiregio	Begroting 2023 EUR	Wijziging begroting EUR	Begroting gewijzigd EUR	Realisatie 2023 EUR	Verschil realisatie vs begroting EUR
Programma Groene groeiregio					
Lasten					
Algemeen	142.000	56.950	198.950	179.747	19.203
woning in balans: versnellen van de woningbouw	1.045.000	-367.693	677.307	800.204	-122.897
uitwerking verstedelijkingsstrategie	210.000	-29.020	180.980	137.077	43.903
leefomgeving: verbinden van de ruimtelijke opgaven	160.000	-74.043	85.957	77.670	8.287
Saldo lasten Groene groeiregio	**1.557.000**	**-413.806**	**1.143.194**	**1.194.698**	**-51.504**
Baten					
inwonerbijdrage gemeenten	742.000	7.937	749.937	683.115	66.822
bijdrage uit subsidies	815.000	-296.693	518.307	511.583	6.724
Saldo baten Groene groeiregio	**1.557.000**	**-288.756**	**1.268.244**	**1.194.698**	**73.546**
Saldo Groene groeiregio	**-**	**125.050**	**125.050**	**-**	**125.050**
Reserves toevoeging	-	-	-	-	-
Reserves onttrekking	-	-	-	-	-
Mutatie bestemmingsreserve	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat Groene groeiregio	**-**	**125.050**	**125.050**	**-**	**125.050**

3.3. Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen van de Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 29-11-2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 235.893.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen opgenomen die gedurende het jaar zijn geconstateerd.

		Bedrag
Begrotingscriterium		
1a. Overschrijding lasten programma's	€	76.504
1b. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan het algemeen bestuur zijn gemeld.	€	298.553
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€**	**375.057**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€	298.553
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€	76.504
Voorwaardencriterium		
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€	0
Overige bevindingen inzake voorwaarde criterium	€	0
Totaal onrechtmatigheden voorwaardencriterium	**€**	**0**
M&O criterium		
Overige bevindingen inzake M&O criterium	€	0
Totaal onrechtmatigheden M&O criterium	€	0

Op basis van de bepalingen in de Kadernota Rechtmatigheid 2023 worden afwijkingen hieronder individueel toegelicht.

1a. Overschrijding lasten op programma's

Op zowel het programma Ontspannen regio (€ 25.000) als Groene groeiregio (€ 51.504) is er sprake van overschrijding van de lasten.
Voor de Ontspannen regio is de overschrijding ontstaan ten gevolge van een onvolledige verwerking van de begrotingswijziging dd. 29 november 2023. Deze € 25.000 inwonerbijdrage wordt gereserveerd zoals gesteld in de begrotingswijziging voor Duurzaam toerisme in 2024 waarbij cofinanciering vereist is.
Bij de Groene groeiregio heeft zich na de begrotingswijziging de kans voorgedaan om een project eerder te starten. Financiering van dit project komt uit subsidiegelden.

3. en 4. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid

Uit de analyse op de begrotingsrechtmatigheid blijkt dat sprake is van afwijkingen van begrote baten en lasten. Per saldo resteert een afwijking van € 298.553 als afwijking die niet is meegenomen in een tussentijdse begrotingswijziging en niet aan het algemeen bestuur gecommuniceerd. De afwijkingen bestaan uit:

- Overschrijding baten Regiobureau (€ 42.557)
- Onderschrijding baten Groene groeiregio (€ 73.546)
- Onderschrijding lasten (€ 436.088) en baten (€ 519.411) Verbonden regio (per saldo € 83.324)
- Onderschrijding lasten (46.367) en baten (82.416) Productieve regio (per saldo € 36.049)
- Onderschrijding lasten (€ 147.142) en baten (€ 210.220) Circulaire regio (per saldo € 63.078)

Met het algemeen bestuur worden nadere afspraken gemaakt op welke wijze, in afwijking van begrotingswijzigingen, in de toekomst het algemeen bestuur tijdig kan worden geïnformeerd over onderschrijdingen van baten en lasten en overschrijdingen van baten.

3.4. Incidentele en structurele baten en lasten

Regiobureau	Realisatie 2023 EUR	Incidenteel EUR	Structureel EUR
Programma Regiobureau			
Lasten			
1.1 Salarissen en sociale lasten	1.374.925	-	1.364.925
3.3 Pachten	77.861	-	77.861
3.8 Overige goederen en diensten	560.012	195.122	364.890
7.3 Afschrijvingen	9.798	-	9.798
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	-108.805	-	-108.805
Reserves onttrekking	-6.745	-6.745	-
Lasten	**1.907.046**	**188.377**	**1.718.669**
Baten			
bijdrage deelnemende gemeenten	2.111.456	39.727	2.071.729
subsidies	-	-	-
overige baten	-6.728	-6.728	-
Baten	**2.104.728**	**32.999**	**2.071.729**

In de staat van baten en lasten van het regiobureau is in 2023 een onttrekking van de bestemmingsreserve van € 6.745 geweest voor o.a. kleine aanpassingen voor het regiobureau.
De pachten bestaan uit huurpenningen voor het regiobureau in Elst en de huisvesting van Public Affairs in Brussel. Er vonden operationele kosten voor kleine verbouwingen en onderhoud plaats.

Opgaven

De opgaven bestaan uit programma's die gefinancierd worden uit inwonerbijdragen en subsidies. In 2023 zijn voor de opgaven geen incidentele uitgaven gedaan.

3.5. Analyse begrotingsrechtmatigheid

Bij de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording over 2023, zoals opgenomen in hoofdstuk 2.3, heeft de GMR een toetsing gedaan op het begrotingscriterium.

In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:
"Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, evenals het begrotingsjaar van belang zijn."

Op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV wordt onderscheid gemaakt tussen begrotingsafwijkingen die wel en niet meetellen in de foutevaluatie als basis voor de rechtmatigheidsverantwoording. Ten opzichte van voorgaand jaar is nieuw in de Kadernota Rechtmatigheid dat begrotingsonderschrijdingen van lasten en begrotingsoverschrijdingen en -onderschrijdingen van baten moeten worden meegenomen in de evaluatie.

In de volgende tabel staan per programma de lastenoverschrijding ten opzichte van de begroting per ‘soort’ begrotingsafwijking weergegeven. De toelichting per ‘soort begrotingsafwijking staat hiervoor weergegeven.

Programma	Afwijking lasten EUR	Afwijking baten EUR	Over-onderschrijding	Conclusie t.a.v. rechtmatigheid
Regiobureau	0	42.557	Overschrijding	Niet meetellen bij tijdig melden
Verbonden regio	0	83.324	Onderschrijding	Niet meetellen bij tijdig melden
Productieve regio	0	36.048	Onderschrijding	Niet meetellen bij tijdig melden
Circulaire regio	0	63.078	Onderschrijding	Niet meetellen bij tijdig melden
Ontspannen regio	25.000	0	Overschrijding	Meenemen in de foutevaluatie
Groene groeiregio	0	73.547	Onderschrijding	Niet meetellen bij tijdig melden
Groene groeiregio	51.303	0	Overschrijding	Meenemen in de foutevaluatie

Op basis van de bepalingen in de Kadernota Rechtmatigheid 2023 worden de afwijkingen hieronder individueel toegelicht.

Overschrijdingen van lasten die meetellen in de foutevaluatie
De GMR heeft in 2023 op twee programma’s een overschrijding die moet worden meegeteld in de foutevaluatie. De overschrijdingen hebben betrekking op de lasten van de programma’s Ontspannen regio (€ 25.000) en Groene groeiregio (€ 51.503). Deze begrotingsoverschrijdingen zijn niet gemeld en/of in 2023 ondervangen met een begrotingswijziging. Mocht een soortgelijke situatie zich in de toekomst opnieuw voordoen, dan zal tijdig een begrotingswijziging worden verwerkt.

Overschrijdingen van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tot een begrotingswijziging hebben geleid maar bij tijdig melden niet meetellen in de foutevaluatie
Uit de analyse op de begrotingsrechtmatigheid blijkt dat voor de programma’s Regiobureau. Verbonden regio, Productieve regio, Circulaire regio en Groene groeiregio (baten) sprake is van afwijkingen van begrote baten en lasten. Het algemeen bestuur autoriseert de begroting op het saldo van baten en lasten; in bovenstaande analyse is daarmee rekening gehouden.
Voor deze programma’s resteert een afwijking van € 436.818 als overschrijding op de baten en onderschrijdingen op baten en lasten. Met het algemeen bestuur zijn nadere afspraken gemaakt op welke wijze, in afwijking van begrotingswijzigingen, het algemeen bestuur tijdig kan worden geïnformeerd over onderschrijdingen van baten en lasten en overschrijdingen van baten. Deze afspraken worden nog voorafgaand aan het vaststellen van de jaarrekening 2023 gemaakt, waarmee bovenstaande afwijkingen niet meegeteld hoeven worden in de foutevaluatie.

Toelichting op begrotingsafwijkingen
In de paragrafen is per programma een toelichting opgenomen op de begrotingsafwijkingen.

3.6. Balans per 31 december 2023

ACTIVA	2023 31 december EUR	2022 31 december EUR
Materiële vaste activa		
Investeringen met economisch nut	44.495	54.294
	44.495	54.294
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar		
Borgsom	4.768	4.768
	4.768	4.768
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	2.014.400	1.713.389
Liquide middelen	3.604.077	3.467.886
Overlopende activa		
Nog te ontvangen rente	37.099	9.457
	5.655.576	5.190.732
TOTAAL ACTIVA	**5.704.839**	**5.249.794**

PASSIVA	2023 31 december EUR	2022 31 december EUR
Eigen Vermogen		
Onverdeeld resultaat boekjaar	197.682	157.799
Algemene reserve	100.000	100.000
Bestemmingsreserve	83.255	90.000
	380.937	347.799
Voorzieningen		
Voorziening verlofuren	25.000	-
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd <1 jaar		
Overige vlottende schulden	1.540.756	1.607.770
Overlopende passiva		
Vooruit ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	3.556.450	2.903.248
Overlopende passiva	201.698	390.977
	5.298.904	4.901.995
TOTAAL PASSIVA	**5.704.839**	**5.249.794**

3.7. Grondslagen voor waardering- en resultaatbepaling

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen en risico's, die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen al zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Bedrag heffing vennootschapsbelasting

Samenwerkingsverbanden zijn vrijgesteld voor de vennootschapsbelasting, ingeval aan drie cumulatieve voorwaarden is voldaan:

1. De activiteiten van het samenwerkingsverband moeten worden verricht voor de onmiddellijk of middellijk participerende publiekrechtelijke rechtspersonen;
2. De activiteiten zouden bij de participanten in het samenwerkingsverband niet belastingplicht hebben geleid of zouden zijn vrijgesteld als zij de activiteiten zelf zouden hebben verricht;
3. De participanten moeten naar evenredigheid van de afname van de activiteiten van het samenwerkingsverband bijdragen in de kosten van het samenwerkingsverband. Bij een gemeenschappelijke regeling wordt geacht hieraan te zijn voldaan.

Nadrukkelijk is deze vrijstelling bedoeld voor activiteiten aan of ten behoeve van de deelnemers aan een samenwerkingsverband en voor activiteiten ten behoeve van of aan een derde partij. De vrijstelling heeft alleen betrekking op het overschot dat wordt gerealiseerd door levering aan de deelnemende gemeenten. Wanneer winst wordt gerealiseerd in verband met de levering aan derden moet hierover in beginsel vennootschapsbelasting betaald worden.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van de activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Algemene waarderingsgrondslagen voor rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van kader zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten en laten en balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen o grond van artikel 17, Financiële verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestat de norm uit het normenkader zoals op 29-11-2023 door het algemeen bestuur is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en

onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
    - Ten aanzien van het M&O criterium is de beleidsnotitie M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
    - Een verantwoordingsgrens van 3% is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
    - Een rapporteringstolerantie van € 10.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn in het algemeen lineair berekend en gerelateerd aan de verwachte economische levensduur, met inachtneming van de restwaarde. Eventuele tegemoetkomingen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Financiële vaste activa
De overige financiële vaste activa zijn bij de eerste verwerking in de balans gewaardeerd tegen de reële waarde, die gelijk is aan de kostprijs op het moment van de transactie. Na deze eerste verwerking vindt de waardering plaats tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn meestal gelijk aan de nominale waarde van de vordering. Voorzieningen wegens oninbaarheid zijn in mindering gebracht op de aldus bepaalde waarde van de vordering.

Debiteuren
De debiteuren zijn bij de eerste verwerking in de balans gewaardeerd tegen de reële waarde, die gelijk is aan de kostprijs op het moment van de transactie. Voorzieningen wegens oninbaarheid zijn in mindering gebracht op de aldus bepaalde waarde van de vordering. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen
De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor zover liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, is hiermee indien noodzakelijk, bij de waardering rekening gehouden.

Overige activa en passiva
Alle overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders is vermeld.

Eigen vermogen
De grondslag van het eigen vermogen is bepaald als de resultante van de, volgens wettelijke voorschriften van het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, afzonderlijk gewaardeerde activa en de schulden, voorzieningen en overlopende posten.

Grondslagen voor de resultaatbepaling
Alle posten in de rekening van baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

De aangegane verplichtingen die betrekking hebben op projecten die worden gefinancierd uit de baten van het lopende boekjaar worden ten laste van de rekening van baten en lasten gebracht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen die op balansdatum die in rechte afdwingbaar zijn of zijn aan te merken als een 'feitelijke' verplichting waarbij het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen of verliezen middelen of andere activa de onderneming zullen verlaten en van de verplichtingen en verliezen een betrouwbare schatting is te maken.
Het bedrag dat als voorziening wordt opgenomen, is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Bij deze schatting is zoveel mogelijk rekening gehouden met alle risico's en onzekerheden die samenhangen met de voorziening. Voor zover de uitgaven voor de afwikkeling van voorzieningen op derden kunnen worden verhaald, zijn deze vergoedingen niet de voorziening betrokken maar als een afzonderlijk actief op de balans opgenomen.
Tenzij anders vermeld in deze toelichting, zijn de voorzieningen gewaardeerd tegen de nominale waarde. Bij waardering tegen de contante waarde is de voorziening contant gemaakt tegen de actuele marktrente per balansdatum (disconteringsvoet vóór belastingen), gebaseerd op hoogwaardige ondernemingsopbligaties.

3.8. Toelichting op de posten van de jaarrekening

Materiële vaste activa

Het waardeverloop van de overige materiële vaste activa is als volgt samen te vatten:

Investeringen met economisch nut	Investeringen met economisch nut EUR	Totaal EUR
Stand begin boekjaar		
Aanschaffingsprijs	64.092	64.092
Cumulatieve afschrijvingen	-	-
Boekwaarde	**64.092**	**64.092**
Mutaties		
Investeringen	-	-
Afschrijvingen	-19.597	-19.597
Saldo	-19.597	-19.597
Stand einde boekjaar		
Aanschaffingsprijs	64.092	64.092
Cumulatieve afschrijvingen	-19.597	-19.597
Boekwaarde	**44.495**	**44.495**

Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar

Alle vorderingen hebben een looptijd langer dan één jaar.

Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	2023 EUR	2022 EUR
Borgsom	4.768	4.768
Totaal	**4.768**	**4.768**

Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

Overlopende activa	2023 EUR	2022 EUR
Nog te ontvangen rente	37.099	9.457
Totaal	**37.099**	**9.457**

Vorderingen op openbare lichamen

De post vorderingen op openbare lichamen bedraagt ultimo € 2.014.400. De openstaande vorderingen bestaan uit:

Debiteuren (deelnemende gemeente en provincie)	€ 70.833	
Door te schuiven btw inzake transparantieregeling	€ 1.238.817	
Nog te ontvangen subsidies	€ 704.750	(is 20% na verantwoording)

Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	2023 EUR	2022 EUR
Btw-compensatiefonds samenwerkingsverband	1.238.817	1.046.337
Debiteuren (gemeenten en provincie)	70.833	63.340
Nog te ontvangen subsidies	704.750	603.712
totaal	**2.014.400**	**1.713.389**

Liquide middelen

De post liquide middelen bestaat uit een bankrekening bij de Rabobank, Schatkistbankieren en een creditcardsaldo. Er zijn geen kasgelden aanwezig.

Liquide middelen	2023 EUR	2022 EUR
Rabobank NL15 RABO 039 8279 02	82.673	728.234
Schatkistbankieren NL51 RABO 0374 5541 61	3.521.125	2.737.109
Creditcard	279	2.543
totaal	**3.604.077**	**3.467.886**

Uitzettingen in ’s Rijks schatkist

Voor het schatkistbankieren is een drempelbedrag berekend. Dit drempelbedrag is ingesteld om te voorkomen dat elke dag alle positieve banksaldi afgeroomd moeten worden naar nihil. Het drempelbedrag is € 1.000.000 (0,75% van de begrote lasten met een minimum van € 250.000).

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**818**	**237**	**602**	**376**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	182	763	398	624
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	7.693			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	7.693			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is, is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1000			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	73.591	21.523	55.360	34.581
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	818	237	602	376

Eigen Vermogen

Het eigen vermogen bedraagt € 183.255 en bestaat uit een algemene reserve van € 100.000 en een bestemmingsreserve van € 83.225.

Verloop overzicht eigen vermogen

Resultaat boekjaar	**2023**	**2022**
	EUR	**EUR**
Beginstand	157.799	331.012
Allocatie van het resultaat voorgaand jaar	-157.799	-331.012
Mutatie uit resultaatbestemming	197.682	157.799
Eindstand	**197.682**	**157.799**

Algemene reserve	**2023**	**2022**
	EUR	**EUR**
Beginstand	100.000	-
Allocatie van het resultaat voorgaand jaar	-	100.000
Eindstand	**100.000**	**100.000**

Bestemmingsreserve	**2023**	**2022**
	EUR	**EUR**
Beginstand	90.000	-
Allocatie van het resultaat voorgaand jaar	-	231.012
Onttrekkingen	-6.745	141.012
Eindstand	**83.255**	**90.000**

Voorziening verlofuren

Met ingang van 2023 wordt voor de bovenmatige saldi van de bovenwettelijke verlofuren conform BBV een voorziening getroffen. Het bedrag is vastgesteld op basis van een schatting.

Voorziening verlofuren	**2023**	**2022**
	EUR	**EUR**
Beginstand	0	0
Mutatie	25.000	0
Eindstand	**25.000**	**0**

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Overige vlottende schulden

De overige vlottende schulden bedragen ultimo 2023 € 1.877.463. Hierover is geen rente verschuldigd.

Crediteuren	**2023**	**2022**
	EUR	**EUR**
Crediteuren	1.213.857	1.535.855
Totaal	**1.213.857**	**1.535.855**

Overige schulden	2023	2022
	EUR	EUR
Loonheffing	119.524	56.018
Nettolonen	73	112
Afdracht premies sociale verzekeringen	228	-
Premies pensioen- en sociale fondsen	27.056	13.350
Nog te betalen declaraties	1.496	2.435
Betalingen onderweg	178.522	-
Totaal	**326.899**	**71.915**

Overlopende passiva

De post vooruit ontvangen bijdragen overige overheid bedraagt ultimo 2023 € 3.556.450.
De opgaven binnen de GMR worden gefinancierd vanuit inwonerbijdragen en subsidies.

Overlopende passiva	2023	2022
	EUR	EUR
Nog te betalen kosten	194.297	336.409
Nog te betalen accountants- en administratiekosten	2.222	32.069
Nog te betalen overige kosten	4.500	7.500
Nog te betalen verlofuren	-	15.000
Tussenrekening PGB	679	-
Totaal	**216.698**	**390.978**

De presentatie van de overlopende passiva en overige schulden is conform artikel 49 lid 1a van de BBV aangepast. Hierdoor zijn de vergelijkende cijfers opnieuw gerubriceerd.

Vooruit ontvangen bijdragen overige Nederlandse overheidslichamen	2023	2022
	EUR	EUR
Subsidies	1.685.091	2.652.530
Overlopende inwonerbijdrage regiobureau	27.300	87.560
Overlopende verplichtingen inwonerbijdrage	804.918	-
Overlopende verplichtingen subsidies	872.507	-
Terug te betalen inwonerbijdrage (opgaven)	166.634	163.158
Totaal	**3.556.450**	**2.903.248**

Het saldo van de inwonerbijdrage voor de opgaven vanuit de gemeenten bedraagt ultimo 2023 € 971.552. Hiervan is € 804.918 verplicht, het restant € 166.634 wordt terugbetaald.
Het saldo van de subsidies en de inwonerbijdrage is gespecificeerd in de tabel op de volgende pagina.

Vooruit ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen

	Saldo 01-01-2023 EUR	Herallocatie EUR	Saldo 01-01-2023 EUR	Ontvangen bedragen EUR	Middelen besteed EUR	Saldo 31-12-2023 EUR	Verplicht EUR	Nog te besteden EUR
Verbonden regio	1.314.662	-150.140	1.164.522	1.498.746	999.784	1.663.483	485.363	1.178.120
Productieve regio	46.753	-46.753	-	145.833	44.234	101.599	6.848	94.751
Circulaire regio	399.775	-21.377	378.398	987.691	1.104.444	261.420	131.704	129.716
Ontspannen regio	103.121	-53.121	50.000	121.345	133.985	37.360	-	37.360
Groene groeiregio	788.219	-179.928	608.291	247.083	361.641	493.733	248.592	245.144
Totaal	**2.652.530**	**-451.319**	**2.201.211**	**3.000.698**	**2.644.088**	**2557.595**	**872.507**	**1.685.091**

In onderstaande tabel zijn de inwonerbijdrage met een specifiek bestedingsdoel toegelicht

	Saldo 01-01-2023 EUR	Herallocatie EUR	Saldo 01-01-2023 EUR	Ontvangen bedragen EUR	Middelen besteed EUR	Saldo 31-12-2023 EUR	Verplicht EUR	Terug te betalen EUR
Verbonden regio	-	150.140	150.140	1.182.000	944.907	387.233	317.076	70.157
Productieve regio	-	46.753	46.753	740.707	614.269	173.191	122.407	50.784
Circulaire regio	-	21.377	21.377	685.523	547.508	159.392	123.061	36.331
Ontspannen regio	-	53.121	53.121	468.150	366.206	155.065	145.703	9.362
Groene groeiregio	-	179.928	179.928	749.937	833.194	96.671	96.671	-
Totaal	**-**	**451.319**	**451.319**	**3.826.317**	**3.306.084**	**971.552**	**804.918**	**166.634**

3.9. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurverplichtingen

De GMR is een huurovereenkomst aangegaan inzake kantoorruimte aan de Nijverheidsweg 2a te Elst. De huurverplichting is aangegaan voor een periode van 5 jaar en loopt tot en met 31 augustus 2026. De totale huurverplichting bedraagt € 114.903 (conform artikel 11.8 uit de huurovereenkomst zijn de eerste 4 maanden vrijgesteld).

Huurverplichting binnen 1 jaar	€ 43.089
Huurverplichting binnen 1-5 jaar	€ 71.815

De GMR is een huurovereenkomst aangegaan aan de Square de Meeûs 1-1000 te Brussel. De huurverplichting is aangegaan voor een periode van 3 jaar en loopt tot en met 31 maart 2025.

De totale huurverplichting bedraagt € 40.642

Huurverplichting binnen 1 jaar	€ 32.514
Huurverplichting binnen 1-5 jaar	€ 8.128

Accountants- en administratiekosten

Met ingang 2023 worden de accountants- en administratiekosten conform artikel 49 van het BBV verantwoord in het jaar waarin de prestatie plaatsvindt. Voor 2024 wordt een uitgave van € 59.250 verwacht.

3.10. Publicatie Wet normering topinkomens

Op 1 januari 2013 is de WNT in werking getreden. De WNT is van toepassing op de GMR. De maximale bezoldiging van een topfunctionaris bedraagt per kalenderjaar ten hoogste € 223.000, dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

De leden van het dagelijks- en algemeen bestuur van de GMR vallen onder het begrip topfunctionaris als bedoeld in de WNT, maar ontvangen van de GMR geen bezoldiging.

De directie van de GMR valt onder het begrip topfunctionaris als bedoeld in de WNT. De directie bestaat uit één lid:
drs. H. Tiemens (1 januari 2023 - 31 december 2023)

De bezoldiging van de directie heeft de maximale bezoldiging niet overschreden.

Abuisievelijk is zijn de leden van het dagelijks- en algemeen bestuur in de jaarrekening van 2022 niet opgenomen in de Publicatie Wet normering topinkomens. Deze omissie wordt in deze jaarrekening gecorrigeerd, zie onder de tabellen van j2023.

Verantwoordingsmodellen

WNT-verantwoording 2023 GMR

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023	
Bedragen in EUR	**H. Tiemens**
Functiegegevens	**Regiodirecteur**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	129.066
Beloningen betaalbaar op termijn	21.570
Subtotaal	150.469
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	150.637
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gegevens 2022	
Bedragen in EUR	**H. Tiemens**
Functiegegevens	**Regiodirecteur**
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	120.172
Beloningen betaalbaar op termijn	22.032
Subtotaal	142.204
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	142.204
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Niet van toepassing.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Niet van toepassing.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

Gegevens 2023		
Algemeen bestuur		
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**	**PERIODE**
A. Marcouch (burgemeester Arnhem)		01/01 – 31/12
M. Slinkman (burgemeester Berg en Dal)		01/01 – 31/12
D.A. Bergman (burgemeester Beuningen)		01/01 – 31/12
L.W.C.M. van der Meijs (burgemeester Doesburg)		01/01 – 31/12
S.W.P.J. Sengers (burgemeester Druten)		22/03 – 31/12
H.B. Hieltjes (burgemeester Duiven)		01/01 – 31/12
J. Minses (burgemeester Heumen)		01/01 – 31/12
P.T.A.M. Kalfs (burgemeester Lingewaard)		01/01 – 31/12
H.H. de Vries (burgemeester Montferland)		01/01 – 31/12
H. Rodoe (wethouder Mook en Middelaar)		01/01 – 31/12
H.M.F. Bruls (burgemeester Nijmegen)	Voorzitter	01/01 – 31/12
P. Hoytink-Roubos (burgemeester Overbetuwe)		01/01 – 31/12
A.M.J. Schaap (burgemeester Renkum)		01/01 – 31/12
C.F. van Eert (burgemeester Rheden)		01/01 – 31/12
E. Weststeijn (burgemeester Rozendaal)		01/01 – 31/12
A.J. van Hout (burgemeester Westervoort)		01/01 – 31/12
R.D. Helmer - Englebert (burgemeester Wijchen)		01/01 – 31/12
L.J.E.M. van Riswijk (burgemeester Zevenaar)		01/01 – 31/12
C.A.A. van Rhee - Oud Ammersveld (burgemeester Druten)		01/01 – 31/12

Dagelijks bestuur		
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**	**PERIODE**
P.T.A.M. Kalfs (burgemeester Lingewaard)		01/01 – 31/12
H.F.M. Bruls (burgemeester Nijmegen)	Voorzitter	01/01 – 31/12
L.J.E.M. van Riswijk (burgemeester Zevenaar)		01/01 – 31/12

In de jaarrekening 2022 is ten onrechte geen melding gemaakt van topfunctionarissen met een bezoldiging van < € 1.800. Dit overzicht is in de jaarrekening van 2022 niet opgenomen, aangezien de bestuurders geen enkele vergoeding ontvangen voor hun werkzaamheden. Deze onjuiste presentatie leidt niet tot onverschuldigde betalingen.

Gegevens 2022		
Algemeen bestuur		
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**	**PERIODE**
A. Marcouch (burgemeester Arnhem)		01/01 – 31/12
M. Slinkman (burgemeester Berg en Dal)		01/01 – 31/12
D.A. Bergman (burgemeester Beuningen)		01/01 – 31/12
L.W.C.M. van der Meijs (burgemeester Doesburg)		01/01 – 31/12
C.A.A. van Rhee – Oud Ammersveld (burgemeester Druten)		22/03 – 31/12
H.B. Hieltjes (burgemeester Duiven)		01/01 – 31/12
J. Minses (burgemeester Heumen)		13/01 – 31/12
P.T.A.M. Kalfs (burgemeester Lingewaard)		03/02 – 31/12
H.H. de Vries (burgemeester Montferland)		01/01 – 31/12
H. Rodoe (wethouder Mook en Middelaar)		01/01 – 31/12
H.M.F. Bruls (burgemeester Nijmegen)	Voorzitter	01/01 – 31/12
P. Hoytink-Roubos (burgemeester Overbetuwe)		01/01 – 31/12
A.M.J. Schaap (burgemeester Renkum)		01/01 – 31/12
C.F. van Eert (burgemeester Rheden)		01/01 – 31/12
E. Weststeijn (burgemeester Rozendaal)		01/01 – 31/12
A.J. van Hout (burgemeester Westervoort)		01/01 – 31/12
R.D. Helmer - Englebert (burgemeester Wijchen)		18/11 – 31/12
L.J.E.M. van Riswijk (burgemeester Zevenaar)		01/01 – 31/12
H.W.M. Witjes (wethouder Lingewaard)		01/01 – 02/02
M. van Beek (burgemeester Wijchen)		01/01 – 17/11
G.M. Mittendorff (burgemeester Heumen)		01/01 – 12/01

Dagelijks bestuur		
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**	**PERIODE**
P.T.A.M. Kalfs (burgemeester Lingewaard)		03/02 – 31/12
H.M.F. Bruls (burgemeester Nijmegen)	Voorzitter	01/01 – 31/12
L.J.E.M. van Riswijk (burgemeester Zevenaar)		01/01 – 31/12
H.W.M. Witjes (wethouder Lingewaard)		01/01 – 02/02

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.900

Niet van toepassing.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.900 waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

Niet van toepassing.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

Niet van toepassing.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

3.11. IV3 Taakvelden onderverdeling

IV3 Taakvelden	Begroting EUR	Baten EUR	Lasten EUR	Saldo EUR
0. Bestuur en ondersteuning				
0.4 Overhead	3.063.695	3.063.297	2.865.617	150.215
	3.063.695	**3.063.297**	**2.913.084**	**150.215**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	2.151.012	1.713.842	1.713.841	-
	2.151.012	**1.713.842**	**1.713.841**	**-**
3. Economie				
3.1 Economische ontwikkeling	3.011.892	1.966.904	1.966.905	-
3.4 Economische promotie	54.668	137.449	137.449	
	3.066.560	**2.104.353**	**2.104.354**	**-**
5. Sport, cultuur en recreatie				
5.5 Cultureel erfgoed	290.000	235.714	235.714	-
	290.000	**235.714**	**235.714**	**-**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimtelijke ordening	748.307	800.203	800.203	-
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	210.000	137.077	137.077	-
	958.307	**937.280**	**937.280**	**-**
Totaal	**9.529.574**	**8.054.486**	**7.856.806**	**150.215**

In 2023 zijn binnen de opgaven Verbonden regio, Productieve regio en Circulaire regio een aantal onderdelen onder het taakveld 0.4 gerubriceerd. Dit leidt tot een andere presentatie van de begroting 2023.

Elst, 27 maart 2024
Het bestuur,

H.M.F. Bruls
H. Tiemens

BIJLAGEN

Bijlage 1: Algemene informatie regiobureau en inwoneraantallen

Algemene informatie regiobureau Groene Metropoolregio

Naam : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Rechtspersoon : Publiekrechtelijke rechtspersoon
Bezoekadres : Nijverheidsweg 2a, 6662 NG Elst
Kamer van Koophandel : 81903421
Telefoon : 06 - 10169143

Inwoneraantallen

Gemeente	Per 01-01-2022
Arnhem	163.964
Berg en Dal	39.946
Beuningen	26.232
Doesburg	11.034
Druten	19.177
Duiven	24.944
Heumen	17.197
Lingewaard	46.969
Montferland	36.349
Mook en Middelaar	7.985
Nijmegen	179.081
Overbetuwe	48.265
Renkum	31.360
Rheden	43.429
Rozendaal	1.756
Westervoort	14.945
Wijchen	41.343
Zevenaar	44.643
Totaal	**793.619**

Bijlage 2: Bestuurlijk opgaveteams op 31-12-2023

Verbonden regio

Nemina Kundiç (Arnhem)	*- bestuurlijk opdrachtgever*
Igor van der Valk (Lingewaard)	*- contactpersoon netwerkdirectie*
Wijnte Hol (Overbetuwe)	Frans Houben (Beuningen)
Johan Sluiter (Lingewaard)	Twan van Bronkhorst (Wijchen)
Cilia Daemen (Nijmegen)	Toon Albers (Zevenaar)
Vincent Arts (Heumen)	

Productieve regio

Sigrid Sengers (Druten)	*- bestuurlijk opdrachtgever*
Peter Werkman (Doesburg)	*- contactpersoon netwerkdirectie*
Huub Hieltjes (Duiven)	John Brom (Nijmegen)
Ronald ter Hoeven (Rheden)	Arthur Boone (Zevenaar)
Maurits van der Geijn (Arnhem)	Jeanette Derksen (Montferland)

Circulaire regio

Tobias van Elferen (Nijmegen)	*- bestuurlijk opdrachtgever*
Dyanne Kocken (Beuningen)	*- contactpersoon netwerkdirectie*
Joa Maouche (Renkum)	Dimitri Horsthuis-Tangelder (Overbetuwe)
Hans Sluiter (Westervoort)	Maarten van den Bos (Lingewaard)
Pascal Cobussen (Beuningen)	Bea Schouten (Wijchen)
Bart Kagei (Zevenaar)	Alex ten Westeneind (Berg en Dal)

Ontspannen regio

Agnes Schaap (Renkum)	*- bestuurlijk opdrachtgever*
Edwin van der Velde (Berg en Dal)	*- contactpersoon netwerkdirectie*
René Post (Overbetuwe)	Noël Vergunst (Nijmegen)
Stan Hillenaar (Doesburg)	Alwin Steeg (Beuningen)
Nick Hubers (Lingewaard)	Erik Weijers (Berg en Dal)
Jan Derksen (Westervoort)	Marco van der Wel (Arnhem)
Ester Weststeijn (Rozendaal)	Dorus Klomberg (Rheden)

Groene groeiregio

Carol van Eert (Rheden)	*- bestuurlijk opdrachtgever*
Boy Jansen (Druten)	*- contactpersoon netwerkdirectie*
Aad van Orden (Zevenaar)	Cathelijne Bouwkamp (Arnhem)
Noël Vergunst (Nijmegen)	Dimitri Horsthuis-Tangelder (Overbetuwe)
Sijmen Versluijs (Beuningen)	Gea Hofstede (Rheden)
Geert Gerrits (Wijchen)	Ronald Thoonen (Druten)

Nijverheidsweg 2a
6662 NG Elst
info@groenemetropoolregio.nl
www.groenemetropoolregio.nl

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN